

მე

ME

შესანიშნავი
გვი
ბი
ტრანს

N1(4)/2007

გაერთიანებული საზოგადოების ჟურნალი

ჟურნალის
ელექტრონული ვერსია
განთავსდება
ფონდ "ინკლუზივის"
ვებ-გვერდზე
www.inclusive-foundation.org
ან www.gay.ge

ჟურნალში გამოქვეყნებული
მასალების
გამოყენების შემთხვევაში
აუცილებელია
წყაროს მითითება.

ჟურნალი ვრცელდება
უფასოდ

გამოცემა დაფინანსებულია
პოლანდიის ეროვნული
ლგბტ ასოციაციის
COC Netherlands-ის მიერ.

ფოტო გარეკანზე:
Gregory Regini

მოდელი - კრისტი

რედაქტორისაგან

Photo: Pinky W.
Photos on the pages 2-3:
Anja Mueller,
Carrie Mae Weems

უფლებები

ჯოგიაკარტას პრინციპები

Photo: Jill Posener
Photos on the pages 6-7:
Carla Williams

ინტერვიუ

მხოლოდ დაპირებებით
თანასწორობას ვერ მივალწევთ
(ინტერვიუ ულრიკე ლუნაცკთან)

ახალი ქვეყანა
(ინტერვიუ კირსტენ ნეიგთან)

Photo: Nan Goldin
Photos on the pages 12-15:
Anna Gaskell,
Christine Burgoyne
Cindy Sherman
Nan Goldin

ART

სიმართლის თქმის დრო
სუზან ზონტაგი

ზღვარი ელიტარულ და
არაელიტარულ კულტურას
შორის
ენი ლეიბოვიცი

ლესბოსური პოეზია
ემი ლოუელი

Photo: Barbara Kruger

1

2

3

4

6

8

10

12

16

18

20

21

Photo: Christine Burgoyne

Photos on the page 1:
Valie Export

ძმონიკა

საქართველო

უცხოეთი

Photo: Diana Mara Henry

Photos on the pages 4-5:
Diana Mara Henry,
Jill Posener,
Cathy Cade

ჯანმრთელობა

სქესობრივი გზით
გადამდები დაავადებები

Photo: Klaus Werner

Photos on the pages 8-9:
Diana Mara Henry,
Jill Posener,
Cathy Cade

Photos on the pages 10-11:
Joyce Tenneson,
Chloe Atkins

კვლევა

თვითრეპრეზენტაციის
შესაძლებლობა

Photo: Annie Leibovitz
Photos on the pages 16-17:
Diane Arbus,
Tee A. Corrine
Annie Leibovitz

Photo: Krzysztof Wojciechowski

Photos on the pages 18-19:
Annie Leibovitz

Photos on the page 20:
Julia Margaret Cameron

English Resume

ჟურნალ “მეს” მეოთხე ნომერი ლესბოსელ და ბისექსუალ ქალებს ეძღვნება.

მამაკაციური ერთსქესიანი სიყვარულისაგან განსხვავებით, ლესბოსელობა იმდენად არ ისჯებოდა, რამდენადაც მასზე საერთოდ არ საუბრობდნენ. თუკი მამაკაცი ჰომოსექსუალებსათვის მთავარ საფრთხეს მათი ხილვადობა წარმოადგენდა, ქალები, პირველ რიგში, საკუთარი უნინარობისაგან იტანჯებოდნენ. “ჰომოსექსუალური პრაქტიკა მამაკაცებს შორის საფრთხეს უქმნიდა მამაკაცთა ჰეგემონიას, ამიტომაც ის კანონგარეშედ იყო გამოცხადებული. ლესბოსელობა, ისევე როგორც სხვა ყველაფერი, რაც ქალს უკავშირდება, გულისხმობდა განსხვავების იდეოლოგიას და აღიწერებოდა როგორც არასრულფასოვნება. ასე რომ, რადგან თავად ქალს არ ჰქონდა მნიშვნელობა, ლესბოსელებსა და მათი ცხოვრების წესსაც არავინ უყურებდა სერიოზულად”.⁽¹⁾ თუ ჩვენს არცთუ ისე შორეულ წარსულს გავიხსენებთ, ყოფილი საბჭოთა კავშირის კანონმდებლობით დასჯადი იყო მამაკაცთა ჰომოსექსუალური ქცევა. რაც შეეხება ლესბოსურ ურთიერთობებს, ქალი ამოვარდნილი იყო ჰომოსექსუალობის ზოგადი კონცეფციიდანაც (ტერმინი ჰომოსექსუალობა მხოლოდ მამაკაცთან მიმართებაში იხმარებოდა) და მხოლოდ სამედიცინო კონტექსტში განიხილებოდა. ტერმინი “ლესბოსელი” კი უმეტეს შემთხვევაში ჩანაცვლებული იყო სამედიცინო დიაგნოზით, როგორც სექსუალური მოტივაციის ფსიქოპათოლოგია ან შიზოფრენიის ერთ-ერთი ფორმა.⁽²⁾

არანაკლებ პრობლემური იყო და არის (განსაკუთრებით საქართველოში) ჯგუფური იდენტობის განსაზღვრის პროცესიც. ორი სოციალური იდენტობა, რომელიც ქალს მამაკაცის “შზრუნველობისაგან” თავის დაღწევის საშუალებას აძლევდა (შინაბერასა და დამოუკიდებელი ქალის სტატუსი) ნეგატიურადაა შეფასებული საზოგადოების მიერ. შინაბერას სტატუსი (ქალი, რომელიც ვერ ან არ თხოვდება, უარს ამბობს მამაკაცის სიყვარულსა და ბავშვების გაჩენაზე) ხშირ შემთხვევაში, “იძულებითი” არჩევანის შედეგად ითვლებოდა, რომელიც საფრთხეს არ უქმნიდა მამაკაცის ჰეგემონიას. იმავდროულად, ეს სტატუსი, ერთგვარ მორალურ უფლებას ანიჭებდა ქალს, ჰქონოდა მჭიდრო ემოციური კავშირები სხვა ქალების მიმართ. რაც შეეხება “დამოუკიდებელი ქალის” სტატუსს, ის უფრო მოგვიანებით გაჩნდა და უფრო რთული ბუნებისაა. შინაბერასაგან განსხვავებით, დამოუკიდებელ ქალს არჩევანის საშუალება აქვს, მატერიალურად და ფსიქოლოგიურად არაა დამოკიდებული მამაკაცზე, განათლებულია და ოჯახურ მოვალეობებზე წინ სამუშაოს აყენებს. ამგვარი სოციალური იდენტობა ქალს უფრო მეტ საშუალებას აძლევს, თავად განსაზღვროს საკუთარი სექსუალური იდენტობა, ცხოვრების სტილი თუ ეროტიული უპირატესობა (ასეთი ქალებისაგან უარყოფილი მამაკაცები, ხშირად, თვითშეფასების შესანარჩუნებლად დამოუკიდებელ ქალს პირდაპირ აწებებენ ლესბოსელის იარლიყს). ამ თვალსაზრისით, სოციალური დამოუკიდებლობა და თანასწორუფლებიანობა სექსუალური არჩევანის თავისუფლებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს.

ერთი მხრივ, ლესბოსური ურთიერთობების “უხილავე” ხასიათი და მეორე მხრივ, მათი უუფლებობა (როგორც ქალების), სოციალური და ეკონომიკური დამოუკიდებლობის პრობლემა, კიდევ უფრო ართულებდა ლესბოსელთა ბრძოლას ერთსქესიანი სიყვარულის აღიარებისათვის. ქალთა განმათავისუფლებელი მოძრაობის პირველ ეტაპზე, ფემინისტები არათუ თვალს ზუჭავდნენ ამ პრობლემაზე, არამედ ყველანაირად ცდილობდნენ, გამიჯნოდნენ ყველაფერს, რაც ლესბოსელებსა და ლესბოსელობას ეხებოდა, რათა მათი სოციალური მოთხოვნები საზოგადოებას არ აღექვა “გარყვნილი” სექსუალობის გამართლებად ან გამოვლინებად.⁽³⁾ მოგვიანებით, მათი გზები გადაიკვეთა, თუმცა მეორე ფემინისტური ტალღის შემდეგ, ისევე როგორც სხვა ფემინიზმები, ლესბოსური ფემინიზმი ცალკე მიმართულებად ჩამოყალიბდა. 90-იანი წლების შემდეგ კი ლესბოსური კვლევები, გეი, ბი, ქვიერ⁽⁴⁾ კვლევების მსგავსად ქვიერ (queer) თეორიის ნაწილად იქცა.

კვლევებს ლესბოსელობის, როგორც “უჩინარი” პიროვნული და ჯგუფური იდენტობის პრობლემის, მისი კონსტრუირებისა და რეპრეზენტირების შესახებ საკმაოდ მოკლე ისტორია აქვს დასავლეთშიც. საქართველოში კი ეს-ესა იწყება ასეთ კვლევებზე მუშაობა. ამიტომაც, ჟურნალის მეოთხე ნომერში, ჩვენ შევეცადეთ, მოკლედ გვესუბრა ზოგადად “უჩინარობის” პრობლემასა და ლესბოსელ და ბისექსუალ ქალთა რეპრეზენტირებისა და თვითრეპრეზენტირების საკითხებზე ვიზუალურ ხელოვნებასა და ლიტერატურაში.

(1) Reynolds M., The Penguin Book of Lesbian Short Stories. NY.1994

(2) Голубая книга. Положение геев и лесбиянок в Украине. Киев. "Нора-принт", 2000

(3) მოუხვლად ლეეს არსებული ფემინიზმების მრავალფეროვნებისა (განსხვავებები ემპირაზე გეოგრაფიულ, ეთნიკურ, კონფესიურ, იდეოლოგიურ, სექსუალურ იდენტობას; კავშირს კონკრეტულ ფილოსოფიურ მიმდინარეობასთან თუ მიმართულებას ფსიქოლოგიაში და სხვ.), დღემდე ბევრი აფიქვებს ლესბოსელობასა და ფემინიზმობას ერთმანეთთან.

(4) “ქვიერ” (queer) - ამ ტერმინით აღნიშნავენ როგორც ჰომო, ბი, ინტერსექსუალ ადამიანებს, ასევე იმ პეტროსექსუალებსაც, რომლებიც არ აღიარებენ პეტრო-პატრიარქალური ნორმებს. ეს სიტყვა ასევე გულისხმობს როგორც ინდივიდუალურ, ასევე ჯგუფურ აქტივობას და შეგუქმლობას “აღიარებულ” სოციალურ როლებთან; იძლევა თვითგანსაზღვრისა და თვითიდენტიფიკაციის შესაძლებლობას ნეგატიური კონოტაციების გარეშე.

საქაჩთველო

აქცია

ჟურნალის წინა ნომერში გაუწყეთ ჩვენი ვებგვერდის ქსელში გაშვების თაობაზე. მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენი უმთავრესი მიზანი არ ყოფილა ჯგუფის წევრებისთვის ინტერაქციის შესაძლებლობის მიცემა, ვებგვერდზე მაინც დიდი სტუმრიანობა დაფიქსირდა. მარტის ჩათვლით გვერდი 2000-ზე მეტმა უნიკალურმა ვიზიტორმა მოინახულა მსოფლიოს 56 ქვეყნიდან. ფონდი კვლავ გააგრძელებს საინფორმაციო რესურსების ინტეგრირებას.

ქართულენოვანი მედია-საშუალებები-სათვის ლგბტ თემა ისევ აჟიოტაჟისა და სენსაციის წყაროა. ამ ფონზე მეტად საყურადღებო იყო ფონდის საქმიანობით ინგლისურენოვანი გამოცემა „მესინჯერის“ დაინტერესება, რომელმაც 2007 წლის 9 მარტის ნომერში ფონდის საქმიანობაზე ვრცელი სტატია გამოაქვეყნა. სტატიაში „ინკლუზიური საქართველოს შენება“ ფართოდ გაშუქდა ფონდის მოღვაწეობის ძირითადი მიმართულებები და ლგბტ ჯგუფის პრობლემები.

საქართველოს სახალხო დამცველის ოფისთან არსებულმა ტოლერანტობის ცენტრმა ფონდის წარმომადგენლებისა და სხვა ექსპერტთა მონაწილეობით მრგვალი მაგიდა მოაწყო, რომელიც საინფორმაციო ხასიათის ატარებდა. დისკუსიის შედეგები ცენტრის მიერ გამოცემულ ჟურნალ „სოლიდარობაში“ გამოქვეყნდება.

სააქტიურობის მიმართულება

ფონდის წარმომადგენლებმა მონაწილეობა მიიღეს სხვადასხვა საერთაშორისო ტრენინგ-სემინარში, რომელიც პრეცისის (PRECIS) პროექტის ფარგლებში ჩატარდა და მიეძღვნა ლგბტ ჯგუფის საჭიროებების გამოვლენას, აივ/მიდისა და სექსუალური გზით გადამდები ინფექციების პროფილაქტიკას, ლგბტ უფლებებს და სხვა თემებს. ფონდის წარმომადგენლებმა სტრატეგიული დაგეგმარების ტრენინგი ჩაუტარეს საინიციატივო ჯგუფს აზერბაიჯანში, რომელიც ფორმირების პროცესშია.

ახალი ჯონსონი

ფონდი აგრძელებს რეგულარული კინოკლუბისა და სადისკუსიო შეხვედრების ორგანიზებას ჯგუფის წევრებისათვის, რომელთაც ქალთა პროგრამის ფარგლებში მარტის თვიდან დაემატა ლესბოსელი და ბისექსუალი

ქალებისათვის ყოველთვიური შეხვედრები. მალე „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი“ (WISG) ლესბოსელი და ბისექსუალ ქალებს ინტერნეტ კონსულტაციებსაც შესთავაზებს. ინფორმაცია ამის შესახებ ჩვენს ვებგვერდზე გამოქვეყნდება.

ახალი

პარტნიორი ორგანიზაცია „თანადგომის“ წარმომადგენლებმა, ფონდი ინკლუზივის პროექტის ფარგლებში, ჯგუფში სექსუალური ქცევის თვისებრივი კვლევა დაიწყეს. კვლევის მიზანია ლგბტ ჯგუფის ყველა სემინტის სექსუალური ქცევის თავისებურებების შესწავლა და მათზე დაყრდნობით ჯგუფში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვისათვის სამომავლო სტრატეგიის შემუშავება.

ახალი

საქართველოს სახალხო დამცველის ოფისმა მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადადგა. ომბუდსმენმა პარლამენტისათვის წარდგენილ ექვსთვიან ანგარიშში 7 გვერდი ლგბტ უფლებადარღვევებსა და ამ სფეროში ფონდისა და მისი პარტნიორების მიერ ჩატარებული კვლევის შედეგებს დაუთმო. სახალხო დამცველის ოფისი აგრძელებს ოპერატიულ რეაგირებას ჯგუფის საჭიროებებზე. ნელ-ნელა იკვეთება სამომავლო თანამშრომლობის მრავალი სფერო.

ფონდის წარმომადგენელი მეორედ შეხვდა საქართველოში საშუაო ვიზიტით მყოფ ევროსაბჭოს ადამიანის უფლებათა კომისარს, თომას ჰამარბერგს. მიუხედავად იმისა, რომ კომისარის ვიზიტის ძირითადი თემა კონფლიქტის ზონებში და პენიტენციურ სისტემაში ადამიანის უფლებადარღვევები იყო, მან მაინც მოახერხა დროის გამონახვა და დაინტერესდა ლგბტ ჯგუფში არსებული პრობლემებით.

ახალი

ფონდი ინკლუზივი აქტიურად ჩაერთო ევროსაბჭოს კამპანიის „ყველა განსხვავებული, ყველა თანასწორი“ განხორციელებაში. ფონდმა უმასპინძლა საშუალო ჯგუფის მეორე და მესამე შეხვედრებს, სადაც განხილულ იქნა ახალგაზრდობისა და სპორტის სახელმწიფო დეპარტამენტთან თანამშრომლობა კამპანიის ეროვნულ კომიტეტში მონაწილეობის ფარგლებში და გრაფიტის აქციის დეტალები. აქციის გამართვა ნაგარაუდევია იენისის დასაწყისში და მისი მიზანია თანასწორობისა და მრავალფეროვნების იდეების პოპულარიზაცია. ფონდი წარდგენილია კამპანიის ეროვნული კომიტეტის წევრობაზე.

ჯანსაღი

დისკრიმინაციის ექსპერტიზა

ევროკავშირის მასშტაბით ჩატარებულმა კვლევამ საინტერესო შედეგები აჩვენა. ევროპელთა მხოლოდ 30%-მა იცის, რომ სექსუალური ორიენტაციის ნიადაგზე დისკრიმინაცია კანონით დაუშვებელია. დისკრიმინაციის კვლევით გამოვლენილი ფორმების სიას სათავეში ეთნიკურ, ინვალიდობის და სექსუალური ორიენტაციის ნიადაგზე განხორციელებული დისკრიმინაცია უდგას. შედარებისთვის, შეგვიძლია, მოვიყვანოთ კავკასიის კვლევითი რესურსების ცენტრის მიერ საქართველოში ჩატარებული კვლევის შედეგები, რომლის მიხედვითაც გამოკითხულთა ყველაზე დიდი ნაწილი (81.4%) არ იმეგობრებდა ჰომოსექსუალთან. რაც კიდევ უფრო საგანგაშოა, აგრეთვე უდიდესი ნაწილი (71.4%) ჰომოსექსუალთან არც იმუშავებდა.

2007 — European Year of Equal Opportunities for All

აქტიური ადამიანთა უფლებების დაცვა

ადამიანის უფლებების დამცველმა ორგანიზაციამ Human Rights Watch საპროტესტო წერილი გაუგზავნა პოლონეთის პრემიერ მინისტრს, იაროსლავ კაჩინსკის. წერილი ეხებოდა ახალი საკანონმდებლო ინიციატივას, რომლის მიხედვითაც იკრძალება ლგბტ თემებზე საუბარი ნებისმიერ საგანმანათლებლო დაწესებულებაში. პედაგოგები, რომლებიც გამოამჟღავნებენ თავიანთი ჰომოსექსუალობის ფაქტს დათხოვნილნი იქნებიან სამსახურიდან. იკრძალება აგრეთვე აივ/შიდსის პროფილაქტიკის შესახებ ინფორმაციის გავრცელება. წერი-

ლი მოუწოდებს პრემიერ-მინისტრს, არ დაუშვას ამ ინიციატივის კენჭისყრაზე წარდგენა, ვინაიდან იგი არღვევს აზრის გამოხატვისა და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის თავისუფლებას და კიდევ უფრო მკაფიოდ უსვამს ხაზს პოლონეთის ხელისუფლების მკვეთრად ჰომოფობიურ განწყობას.

3-5 მარტს ვარშავაში ჰომოფობიის წინააღმდეგ ბრძოლის კვირეული გაიმართა. ღონისძიება ჩატარდა ევროსაბჭოს კამპანიის “ყველა განასხვავებული, ყველა თანასწორის” ფარგლებში. ღონისძიებაში მონაწილეობა მიიღო ფონდის პარტნიორმა ორგანიზაციამ „XXI საუკუნე“ და სხვა მონაწილეებს ჟურნალ “მეს” მესამე ნომერი წარუდგინა.

ალიანსი ბაიოლოგი

მას შემდეგ, რაც ნორვეგიის მთავრობამ, 54 ქვეყნის მხარდაჭერით, სექსუალური ორიენტაციის ნიადაგზე უფლებების დარღვევის დაუშვებლობაზე განაცხადა და სამ ლგბტ ორგანიზაციას გაეროს ეკონომიკურმა და სოციალურმა საბჭომ (ECOSOC) კონსულტატიური სტატუსი მიანიჭა, გაერო უფრო აქტიური გახდა ლგბტ უფლებების დაცვაში. კერძოდ, სამი ორგანიზაციის - გერმანიის ლესბოსელებისა და გეების ფედერაციის (LSVD), ილგა-ევროპისა (ILGA-Europe) და ლესბოსელებისა და გეების დანიის ეროვნული ასოციაციის (LBL Denmark) განცხადების საპასუხოდ, გაეროს ადამიანის უფლებების უმაღლესმა კომისარმა, ლუიზ არბორმა, ერთმნიშვნელოვნად დააფიქსირა გაეროს პოზიცია იმის თაობაზე, რომ სექსუალური ორიენტაციის რეპრესირება არღვევს ადამიანის ძირითად უფლებებსა და თავისუფლებებს.

უდიდესი მნიშვნელობის მატარებელია “ჯოგიაკარტას პრინციპების” გაეროს ადამიანის უფლებების კომისიის სხდომაზე გამოცხადება, რომლის მოკლე მიმოხილვასაც უფლებების რუბრიკაში შემოგთავაზებთ.

ჯოგიაკარტას პრინციპების გამოცხადებისთანავე ფონდმა გაავრცელა პრესრელიზი, რომლის სრული ტექსტი შეგიძლიათ ჩვენს ვებგვერდზე იხილოთ შემდეგ ბმულზე: <http://inclusive-foundation.org/home/>

XOBIAXAXTAS XHINSHABI

ეს უნიკალური საერთაშორისო სამართლებრივი პრინციპები, რომლებიც ეხება სექსუალურ ორიენტაციას, გენდერულ იდენტობასა და საერთაშორისო სამართალს, წარმოადგენს გზამკვლევს გაეროსა და მისი წევრი ქვეყნების მთავრობებისთვის ადამიანის უფლებების დაცვის სფეროში. “ჯოვიაკარტას პრინციპები სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საკითხებში საერთაშორისო სამართლის გამოყენების შესახებ” ადამიანის უფლებების 29 საერთაშორისო ექსპერტმა შეიმუშავა და 2007 წლის 26 მარტს, ვენეციაში, გაეროს ადამიანის უფლებების საბჭოს სესიას წარუდგინა.

პრინციპები ხაზს უსვამს იმ სავალდებულო სამართლებრივ სტანდარტებს, რომლებიც ყველა სახელმწიფომ უნდა დაიცვას. პრინციპების ავტორთა შორის არიან: გაეროს ადამიანის უფლებების ყოფილი უმაღლესი კომისარი, გაეროს დამოუკიდებელი ექსპერტები, ადამიანის უფლებების დამცველი ორგანიზაციების ყოფილი და მოქმედი წევრები, მოსამართლეები და მეცნიერები.

ისევე, როგორც გაეროს სხვა პრინციპები, ჯოვიაკარტას პრინციპები თავისთავად არ წარმოადგენს სამართლებრივ დოკუმენტს, თუმცა მისი მიღება უმნიშვნელოვანესი ფაქტია ლესბოსელი, გეი, ბისექსუალი და ტრანსგენდერი ადამიანების (ლგბტ) უფლებების დაცვის მხრივ. ვთავაზობთ ჯოვიაკარტას პრინციპების მოკლე მიმოხილვას.

პრემიუმში ხდება სექსუალური ორიენტაციის ნიადაგზე მომხდარი უფლებადარღვევების აღიარება, განისაზღვრება საკანონმდებლო ჩარჩოები და ხდება ძირითადი სამუშაო ტერმინოლოგიის განმარტება.

ადამიანის უფლებების საყოველთაოობა, არადისკრიმინირებულობა და კანონის წინაშე თანასაწორობა ასახვას პოულობს 1-3 პრინციპებში. ადამიანის უფლებების კომისიის გადაწყვეტილების თანახმად, ჰომოსექსუალობის კრიმინალიზაცია არღვევს არადისკრიმინირებულობის საერთაშორისო სტანდარტს.

4-11 პრინციპები მოიცავს **ადამიანის პირადი უსაფრთხოების უფლებას**. ამ პრინციპებში საუბარია სიცოცხლის ფუნდამენტურ უფლებაზე, ძალადობისგან და წამებისგან დაცულობის თავისუფლებაზე, პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობაზე, მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობაზე და უკანონო დაკავებისგან დაცულობაზე. მსოფლიოს ზოგიერთ ქვეყანაში სიკვდილით ისჯება ერთი სქესის სრულწლოვან ადამიანებს შორის ნებაყოფლობითი კავშირი, რაც არღვევს გაეროს შესაბამის რეზოლუციებს. უკანონო დაკავების და ამის შედეგად გარდაცვალების მსხვერპლნი გამხდარან ადამიანები იმის გამო, რომ ისინი ბარში იმყოფებოდნენ დაკავების მომენტში. ეს ყოველივე ეწინააღმდეგება საერთაშორისო სამართლებრივ პრინციპებს.

ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებებით სარგებლობა დისკრიმინაციის გარეშე ასახულია 12-18 პრინციპებში. ეს მოიცავს დასაქმების, საცხოვრისის, სოციალური დაცვის, განათლებისა და ჯანდაცვის სფეროებსაც.

შემდეგი სექცია (19-21 პრინციპი) ეთმობა **გამოხატვის, აზრისა და შეკრების თავისუფლებას**. ეს უფლებები გუსლიხმობს ადამიანის მიერ საკუთარი აზრის, იდენტობისა და სექსუალობის თავისუფლად გამოხატვას სექსუალური ორიენტაციის ნიადაგზე სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული აკრძალვების მიუხედავად. მაგალითად მოყვანილია გაეროს სპეციალურ მოხსენება რასიზმის, რასობრივი დისკრიმინაციის, ქსენოფობიისა და მსგავსი არატოლერანტობის გამოვლინების თანამედროვე ფორმებზე, სადაც მოყვანილია ციტატები ჰომოფობიური გამოსვლებიდან (“ჩვენ დაგმართებთ იგივეს, რასაც ჰიტლერი – ებრაელებს”).

გადაადგილებისა და თავშესაფრის თავისუფლებაზე საუბარია 22-ე და 23-ე პრინციპებში. საზგასმულია ადამიანის უფლება, ეძიოს თავშესაფარი სექსუალური

ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის ნიადაგზე ღვენიის საფრთხის თავიდან აცილების მიზნით. ეს რეკომენდაციები ასახულია გაეროს ლტოლვილთა უმაღლესი კომისარიატის სახელმძღვანელო პრინციპებშიც.

კულტურულ და საოჯახო ცხოვრებაში მონაწილეობის უფლებებს მოიცავს 24-26 პრინციპები. ამ პრინციპების მიხედვით, ადამიანს უფლება აქვს, მონაწილეობა მიიღოს საზოგადოებრივ-კულტურულ და საოჯახო ცხოვრებაში მიუხედავად სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობისა. ეს, სხვა დანარჩენს შორის, იმასაც გულისხმობს, რომ სახელმწიფოებმა არ უნდა მოახდინონ სხვადასხვა და ერთი სქესის წევრებს შორის დისკრიმინაცია მათთვის პარტნიორობაზე დამყარებული სარგებელის მინიჭებისას.

27-ე პრინციპი ხაზს უსვამს **ადამიანის უფლებების დამცველთა უფლებას** დაიცვან და პოპულარიზაცია გაუწიონ ადამიანის უფლებებს სექსუალური ორი-

THE YOGYAKARTA PRINCIPLES

ენტაციისა და გენდერული იდენტობის მიუხედავად. ეს პრინციპი სახელმწიფოებს აკისრებს ვალდებულებას, ხელი შეუწყონ ამ სფეროში მოღვაწე უფლებადამცველთა საქმიანობას.

გაერო შემოთავაზებულია ზოგიერთი სახელმწიფოს მხრიდან ადამიანის უფლებების დამცველებზე განხორციელებული ზეწოლისა და ძალადობის ფაქტებზე არასათანდო რეაგირების გამო.

უფლებადარღვეულთა რეაბილიტაციის უფლება და პასუხისმგებლობა უფლებების ხელყოფის გამო რეგულირდება 28-29 პრინციპებში. გაეროს ადამიანის უფლებების უმაღლესი კომისარი შემოთავაზებს გამოთქვას “ლგბტ ადამიანის უფლებების დამარღვევების დაუსჯელობის გამო... და მოუწოდებს სახელმწიფოებს დაცვის ეფექტური მექანიზმების შემოღებისკენ”. უმაღლესი კომისრის თქმით, “ლგბტ ადამიანებზე დაცვის მექანიზმების გაუვრცელებლობა არღვევს ადამიანის უფლებების საერთაშორისო

სამართალს და ჰუმანურობის იმ პრინციპებს, რომლებიც ყოველი ჩვენგანისთვის განმსაზღვრელი უნდა იყოს”.

დამატებითი რეკომენდაციები: ჯოგიაკარტას პრინციპებს თან ერთვის 16 რეკომენდაცია, რომელიც მიმართულია ადამიანის უფლებების ეროვნული ინსტიტუტების, ადამიანის უფლებების სფეროში მოღვაწე პროფესიონალების, დონორების, არასამთავრობო ორგანიზაციების, უმაღლესი კომისრის, გაეროს ორგანოების, სახელმეკრულებო და განსაკუთრებული პროცედურების ორგანიზაციებისა და სხვათა მიმართ.

რეკომენდაციები ხაზს უსვამს მხარეთა პასუხისმგებლობას, მოახდინონ ადამიანის უფლებების პროპაგანდა და დაცვა, და მოუწოდებს მათ ამ პრინციპების ინტეგრაცია მოახდინონ ყოველდღიურ მუშაობაში.

54 სახელმწიფოს სახელით, ნორვეგიის დელეგაციის მიერ 2006 წლის 1 დეკემბერს გაკეთებული განცხადის შესაბამისად, **პრინციპები** ადამიანის უფლებების საბჭოს მოუწოდებს, “სათანადო ყურადღება გაამახვილოს სექსუალური ორიენტაციის და გენდერული იდენტობის ნიადაგზე მომხდარი უფლებადარღვევების ფაქტებზე. სახელმეკრულებო და განსაკუთრებული პროცედურების ორგანიზაციების, აგრეთვე არასამთავრობო ორგანიზაციების მიმართ გაკეთებული რეკომენდაციები გულისხმობს ამ ორგანოთა მიერ საკუთარი მანდატის გავრცობას სექსუალური ორიენტაციის ნიადაგზე მომხდარ უფლებადარღვევებზე რეაგირებისთვის.

ნორვეგიის განაცხადის და ჯოგიაკარტას პრინციპების თანახმად, ადამიანის უფლებების ეფექტური დაცვა ყველა მხარის ჭეშმარიტი პასუხისმგებლობაა.

ინკლუზივმა პრინციპების გამოქვეყნებასთან დაკავშირებული პრესრელიზი გაავრცელა 2007 წლის 29 მარტს. პრესრელიზს შეგიძლიათ გაეცნოთ ჩვენს ვებგვერდზე, ახალი ამბების განყოფილებაში, შემდეგ ბმულზე: <http://www.inclusive-foundation.org/home>

სქესობრივი ბოთ ბადამდე დაჯახება

შეიძლება თუ არა, ქალს გადაედოს რომელიმე დაავადება ლესბოსური სექსუალური კონტაქტის შედეგად? რა თქმა უნდა შესაძლებელია, თუ გავითვალისწინებთ ლესბოსური კონტაქტისას გამოყენებულ პრაქტიკებს, შეგვიძლია, თამამად ვთქვათ, რომ არსებული სქესობრივი გზით გადადები დაავადებების უმრავლესობა საშიშროებას წარმოადგენს ამ ჯგუფის ადამიანებისთვის.

მოკლედ განვიხილოთ რამდენიმე ყველაზე გავრცელებული ინფექცია.

აქ

ბონოხა

ადამიანის ინფექციური დაავადება, რომლის დროს ძირითადად ზიანდება უროგენიტალური ტრაქტის ლორწოვანი გარსები. საკმაოდ გავრცელებულია მისი სხვა სახე-

ელწოდება (ტრიაპერი).

გადაცემის გზა: ინფექციის გადაცემის ძირითადი გზა - დაუცველი სქესობრივი კონტაქტი (ვაგინალური, ანალური, ორალური). ასევე შესაძლებელია გადაცემა საყოფაცხოვრებო კონტაქტით (თეთრეული, პირსახოცი, უნიტაზის რკალი და სხვ).

მიმდინარეობა: ყველაზე ხშირია გონორეა სუბიექტურად ასიმპტომური ან მცირედ გამოხატული სიმპტომებით, რომელიც ფარული რჩება დაავადებულისთვის, და ასეით ადამიანი, თავისდაუნებურად, წარმოადგენს ინფექციის აქტიურ გამავრცელებელს.

მწვავე მიმდინარეობის დროს საკმაოდ გამოხატულია შემდეგი ნიშნები:

- * გამონადენი (მოყვითალო-მოწვანო, შორს წასული პროცესის დროს - სისხლიანი ჩანარებით);
- * სასირცხო ბაგეების შესიება, მტკივნეულობა;
- * ტკივილი, წვა შარდვისას;
- * სხეულის ტემპერატურის მომატება;
- * ტკივილი მუცლის ქვემო არეში (ბოჭენი);
- * ტკივილი და ინფლტრაცია საშისა და საშვილოსნოს ყელში.

სქესობრივი ანთებითი დაავადება

საკმაოდ გავრცელებული ინფექციური სნეულება, რომელიც აზიანებს შარდ-სასქესო სისტემას, თვალებს, სახსრებს, სასუნთქ ორგანოებს და სხვ.

გადაცემის გზა: ინფექციის გადაცემის ძირითადი გზა - დაუცველი სქესობრივი კონტაქტი (ვაგინალური, ანალური, ორალური). საყოფაცხოვრებო კონტაქტით გადაცემა ნაკლებ შესაძლებელია, რადგან:

* ქლამდია სწრაფად ილუპება ადამიანის ორგანიზმის გარეთ;

* დაინფიცირებისთვის საჭიროა ორგანიზმში მოხვდეს ქლამდიების საკმაოდ რაოდენობა, რაც შეუძლებელია საყოფაცხოვრებო კონტაქტის დროს.

ქალებში პირველად ზიანდება საშვილოსნოს ყელი. ინფექცია შეიძლება გადავიდეს შარდის ბუშტზე, საშვილოსნოზე, სწორ ნაწლავზე და სხვ. უროგენიტალური ქლამდიოზი აზიანებს თვალებს, იწვევს რეიტერის დაავადებას და სხვ.

მიმდინარეობა: დაავადება ხასიათდება კლინიკური ფორმების ნაირსახეობით - მწვავედან ასიმპტომურამდე. მიმდინარეობა დამოკიდებულია გამომწვევის ვირულენტობაზე, დაზიანების ტოპოგრაფიაზე, ინფიცირების ხანგრძლივობაზე და დაავადებულის ორგანიზმის ადგილობრივი და ზოგადი რეაქციების გამოვლინებაზე.

სქესობრივი ანთებითი დაავადება

ფართოდ გავრცელებული პარაზიტული დაავადება. ექსპერტთა მონაცემებით ყოველწლიურად მსოფლიოში ავადდება დაახლოებით 200-250 მლნ. ადამიანი.

ტრიქომონადების შეღწევა შარდსადენ მილში ყოველთვის არ მოყვება დაავადების განვითარებას. ადამიანის ორგანიზმს უნარი აქვს, წინააღმდეგობა გაუწიოს ამ ინფექციას.

გადაცემის გზა: ინფექციის გადაცემის ძირითადი გზა - დაუცველი სქესობრივი კონტაქტი (ვაგინალური, ანალური, ორალური). ასევე შესაძლებელია გადაცემა საყოფაცხოვრებო (თეთრეული, პირსახოცი, უნიტაზის რკალი და სხვ) და სისხლის კონტაქტით.

ხშირ შემთხვევაში ტრიქომონიაზი მიმდინარეობს ფარულად. გამწვავების ხელშემწყობი ფაქტორებიდან ყველაზე ხშირია: სხვადასხვა ინფექციური დაავადებები, ნივთიერებათა ცვლის დარღვევა, ჰორმონალური აშლილობები, ნორმალური მიკროფლორის დარღვევა და სხვ.

განმარტობა

ბენიბალეხი პეხპესი

ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული ვირუსული ინფექცია. ჰერპეს ვირუსების ოჯახი აერთიანებს 100-მდე განსხვავებული თვისობრიობის ვირუსებს. მათგან ადამიანისთვის პათოგენურია მხოლოდ 8:

- I ტიპი - იწვევს სხვადასხვა სახის დაზიანებებს სახის კანსა და ზედა კიდურებზე;
- II ტიპი - აზიანებს სასქესო ორგანოებს და ასევე იწვევს ახალშობილთა ზოგიერთ დაავადებას;
- III ტიპი - პროვოცირებს ორი დამოუკიდებელი დაავადების განვითარებას: ჩუტყვავილა და სარტყლისებური ჰერპესი;
- IV ტიპი (ეპშტეინ-ბარის ვირუსი) - შეიძლება გახდეს ინფექციური მონონუკლეოზის მიზეზი;
- V ტიპი - ხდება ციტომეგალოვირუსული ინფექციის მიზეზი;
- VI ტიპი - უახლესი მონაცემებით მონაწილეობს ქრონიკული დაღლილობის სინდრომის ჩამოყალიბებაში და შესაძლოა, რამდენიმე სხვა დაავადების განვითარებაში;
- VII ტიპი - (ასალი მონაცემები): ლიმფოპროლიფერატიული დაავადებების მიზეზი;
- VIII ტიპი - (ასალი მონაცემები): კაპოშის სარკომის მიზეზი.

ჩვენ ინტერესს იწვევს მარტივი ჰერპესის ვირუსი მე-2 ტიპი, როგორც ყველაზე გავრცელებული ფორმა, რომელიც იწვევს გენიტალური ინფექციის განვითარებას.

გადაცემის გზა: მარტივი ჰერპესის ვირუსი ხვდება ადამიანის ორგანიზმში კანისა და ლორწოვანი გარსებიდან და რჩება იქ მთელი ცხოვრების მანძილზე. პროვოცირებადი ფაქტორების გავლენით, იმუნიტეტის დაქვეითების ფონზე, ვირუსი მრავლდება და ავლენს გარკვეულ სიმპტომებს. ინფექციის გადაცემის ძირითადი გზა - დაუცველი სქესობრივი კონტაქტია (ვაგინალური, ანალური, ორალური). ძალიან იშვიათად, გამწვავების პერიოდში, შესაძლებელია, მოხდეს გადაცემა ნერწყვით, თეთრეულით, ჰიგიენური საშუალებებით და სხვ.

მიმდინარეობა: პირველადი ჰერპესი, როგორც წესი მიმდინარეობს უსიმპტომოდ და განაპირობებს საბოლოოდ ფარულ ვირუსმატარებლობას. პირველადი ჰერპესული ფორმის დროს ადამიანი განსაკუთრებით გადამდებია და დაავადებაც უფრო მძიმედ მიმდინარეობს. კლინიკურად შეიძლება, გამოიხატოს გამოწყარო გენიტალიების არეში - წვრილბუშტუკოვანი, გამჭვირვალე ექსუდატის შემცველი

გამონაყარი. 2-4 დღის შემდეგ გამჭვირვალე სითხე იმღვრება, ბუშტუკები სკდება და წარმოიქმნება ეროზეები, რომლებიც იფარება ქერქით. 5-7 დღის შემდეგ ქერქი სცილდება და რჩება მკრთალი ლაქები. დაავადებულს შეიძლება აწუხებდეს ქავილი, წვა, ტკივილი დაზიანების არეში. გამოიხატება სისუსტე, თავის ტკივილი, კუნთების ტკივილი, ტემპერატურის მომატება, საზარდულის ლიმფური კვანძების გადიდება და მტკივნეულობა, გახშირებული შარდვა. მას შემდეგ, რაც პირველადი ჰერპესი დასრულდება (3-5 კვირამდე), ინფექცია გადადის ფარულ, რეციდივირებად ფორმაში. რეციდივები შეიძლება, გამოვლინდეს თვეში 2-3-ჯერ, ან რამდენიმე წელიწადში ერთხელ. რეციდივების კლინიკური გამოვლინება დამოკიდებულია იმუნიტეტის მდგომარეობაზე (ვლინდება იმუნიტეტის დაქვეითებისას). რეციდივები მიმდინარეობს უფრო მსუბუქად, ვიდრე პირველადი ჰერპესი.

უჩაპალაზმოზი

ურეაპალაზმოზი ინფექცია ან ურეაპალაზმოზი - ინფექციური დაავადება, რომელიც უმთავრესად გადაეცემა სქესობრივი კონტაქტით. ზოგიერთი მკვლევარის აზრით, ურეაპალაზმოზი წარმოადგენს მიკოპლაზმოზის ნაირსახეობას.

გადაცემის გზა: ურეაპალაზმოზით დასნეოვნების ძირითად გზას წარმოადგენს სქესობრივი კონტაქტი. ორგანიზმში მოხვედრილი ურეაპალაზმა, შესაძლებელია, წლების განმავლობაში არსებობდეს ყოველგვარი გამოვლინების გარეშე. ურეაპალაზმების აქტივაცია ხდება ორგანიზმისთვის სტრესული სიტუაციების პირობებში, როდესაც ქვეითდება იმუნური სისტემის დაცვითი უნარი. აქტიურ ურეაპალაზმებს შეუძლიათ გამოიწვიონ ანთებითი პროცესები შარდ-სასქესო ტრაქტის ნებისმიერ დონეზე.

მიმდინარეობა: პირველი ნიშნები საკმაოდ ზოგადია: მცირედი გამჭვირვალე გამონადენი და წვა შარდვისას. იმუნური ძალების დაქვეითებამ, შეიძლება, უბიძგოს პროცესის გამწვავებისკენ და გამოიხატოს გართულებები: ენდომეტრიტი, ცისტაიტი, პიელონეფრიტი და სხვ. ხშირად ურეაპალაზმოზი არ ვითარდება დამოუკიდებლად, არამედ თანმხლებია სხვა სვლე-თან (ტრიქომონადული, გონოკოკური და ქლამიდიური ინფექციები), რაც უფრო ამძიმებს დაავადების მიმდინარეობას. ადრეულ სტადიაზე ეს დაავადება იოლად იკურნება.

მასალა მოამზადა საინფორმაციო სამედიცინო ფსიქოლოგიურმა ცენტრმა "თანადგომა"

მხოლოდ დაპიჯებით თანახმობას ვაჩ მივალნავთ

ინტერვიუ უჩიკა ღანასათაძე

აქ

ათიოდე წლის წინ, ჩვენს ქვეყანაში ჰომოფობია ზოგიერთი პოლიტიკური პარტიის მიერ თითქმის იდეოლოგიის რანგში იქნა აყვანილი. წინასწარჩვენი გამოსვლებსა და დებატებში ისინი ღიად აფიქსირებდნენ საკუთარ პოზიციას. ჰომოფობიური განწყობის გასაძლიერებლად მიმართულმა კამპანიამ თავისი შედეგი გამოიღო. სექსუალური ორიენტაცია პოლიტიკური შანტაჟის მძლავრ იარაღად იქცა. “ვარდების რევოლუციის” შემდეგ მედიაში არსებული ისტერიული ტონი შერბილდა, თუმცა, პოლიტიკოსთა და ხელისუფლების წარმომადგენელთა ერთი ნაწილისათვის არც დღესაა უცხო ჰომოფობიური შინაარსის განცხადებები. იშვიათი გამონაკლისის გარდა, პოლიტიკოსთა დიდი ნაწილი საერთოდ ერიდება ამ საკითხთან მიმართებაში რაიმე პოზიციის საჯაროდ დაფიქსირებას.

მსგავსი პერიოდი დასავლეთის ქვეყნებამც გაიარეს. 60-70-იან წლებში მომხდარმა მოვლენებმა და ადამიანის სექსუალობის ახლებურმა გაგებამ, ერთი მხრივ, სხვა მარგინალიზებულ ჯგუფებთან ერთად, წინა პლანზე წამოსწია ლგბტ ჯგუფების წარმომადგენელთა უფლებების საკითხი და მეორე მხრივ, ხელი შეუწყო იმ ადამიანების მოსვლას პოლიტიკაში, რომლებიც ღიად აფიქსირებდნენ საკუთარ სექსუალურ ორიენტაციას. ავსტრიის პარლამენტის წევრი, ევროპის მწვანეთა პარტიის სპიკერი, **ულრიკე ლუნაცეკი**, სწორედ ამ უკანასკნელთა რიგებს მიეკუთვნება.

მე: ქ-ნო ულრიკე, თქვენი პოლიტიკური კარიერის დასაწყისი იმ პერიოდს ემთხვევა, როდესაც პოლიტიკაში პირველად გამოჩნდნენ ლგბტ აქტივისტები. ამ მხრივ ძალიან საინტერესოა თქვენი გამოცდილება. რამდენად მზად აღმოჩნდა ავსტრიის პოლიტიკური სპექტრი ამ ცვლილებებისათვის?

ულრიკე ლუნაცეკი: პოლიტიკური კარიერა 1995 წელს დავიწყე ავსტრიის მწვანეთა პარტიაში და ოთხ

წელიწადში პარლამენტის წევრი გავხდი. მას შემდეგ ერთდერთი პარლამენტარი ვარ, ვინც ღიად აფიქსირებს ლესბოსურ ორიენტაციას. პარლამენტის წევრობამდე, 1996 წელს, ჩემი მხარდაჭერით, ავსტრიის მწვანეთა პარტიამ სპეციალური ლგბტ კომისია ჩამოაყალიბა. ამჟამად, ავსტრიის ცხრიდან შვიდ რეგიონში მწვანეებს ლგბტ წარმომადგენლობები აქვთ შექმნილი. ჩემ გარდა, ადგილობრივ და რეგიონულ

ინტერვიუ

ლონეებზე, მწვანეებს სხვა წევრებიც ჰყავთ, ვინც ღიად აფიქსირებს საკუთარ სექსუალურ ორიენტაციას.

მიუხედავად იმისა, რომ ავსტრიაში ჰომოსექსუალობა 1971 წლის შემდეგ დეკრიმინალიზებულია, 1996-მდე ჯერ კიდევ ძალაში იყო რამდენიმე კანონი, რომელიც ზღუდავდა ლგბტ საკითხების “პროპაგანდასა და ორგანიზაციას”. 209-ე პარაგრაფის მიხედვით, ლეგალური ჰომოსექსუალური კავშირებისათვის დაწესებული ქვედა ასაკობრივი ზღვარი უფრო მაღალი იყო, ვიდრე ჰეტეროსექსუალური კავშირებისათვის. ეს პარაგრაფი 2002 წელს გაუქმდა. სწორედ ამ პერიოდს ემთხვევა ჩემი გააქტიურება ავსტრიის პოლიტიკურ ასპარეზზე. სამუშაო ბევრი იყო – ლგბტ ადამიანები ბევრ საკითხში უთანასწორობას განიცდიდნენ. არც დღესა ვართ ახლოს სრულ თანასწორობასთან.

მეორე მხრივ, ლესბოსელებისა და გეების მიმართ დამოკიდებულება მკვეთრად იცვლებოდა დადებითისკენ 1990-იან წლებში და 1996 წელს ვენის პირველი პრაიდიც გაიმართა. მას შემდეგ ეს ღონისძიება ყოველწლიურად იმართება და მნიშვნელოვან წინგადადგმულ ნაბიჯს წარმოადგენს ლგბტ ჯგუფის უკეთ წარმოჩენის საქმეში.

რა თქმა უნდა, ჩემმა ორიენტაციამ იმთავითვე მიიპყრო საზოგადოებისა და პოლიტიკოსების ყურადღება. თუმცა, მინდა აღვნიშნო, რომ, რამდენადაც ჩემთვისაა ცნობილი, ყველა რეაქცია დადებითი და პატივისცემის გამომხატველი იყო ჩემს მიმართ.

მე: აქტიურ პოლიტიკაში მოსვლამდე თქვენ ავსტრიის ლესბოსელთა და გეების ფორუმის (ÖLSF) აქტივისტი იყავით. ლგბტ უფლებების ლობირებისათვის თქვენ პოლიტიკურ პარტიებთან თანამშრომლობის ფორმა აირჩიეთ. რამ განაპირობა თქვენი არჩევანი?

ულრიკე ლუნაცკი: მართლაც, ვიყავი ÖLSF-ის წევრი და კარგად მომეხსენება, თუ რაოდენ დიდი როლი ენიჭებოდა ლგბტ არასამთავრობო ორგანიზაციებს თანასწორობისთვის ბრძოლაში. სამოქალაქო საზოგადოებას შეუძლია, სხვა კუთხით მოახდინოს ზემოქმედება ამა თუ იმ საკითხზე, ვიდრე პოლიტიკურ პარტიებს. ეს საქმე პარტიებისა და არასამთავრობო ორგანიზა-

ციების ერთსულოვნებას მოითხოვს, ლგბტ ადამიანებისთვის მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად.

აუცილებელია პოლიტიკურ პარტიებთან ლობირება, განსაკუთრებით კი ხელისუფლებაში მყოფ პარტიებთან. პოზიციის ჩამოყალიბებისას პარტიებმა უნდა გაითავისონ სამოქალაქო საზოგადოების მოთხოვნა.

მე: სტუდენტობის პერიოდში თქვენ აქტიურად იყავით ჩართული ქალთა მოძრაობაშიც. მონაწილეობა მიიღეთ ინსტრუქის ქალთა სახლის დაარსებაში, მონაწილეობდით ქალთა გაძლიერებაზე ორიენტირებულ პროექტებში სხვა ქვეყნებშიც. რამდენად დაგვენმართა იქ მიღებული გამოცდილება თქვენს პოლიტიკურ კარიერაში?

ულრიკე ლუნაცკი: ყოველთვის ფემინისტი ვიყავი. ქალთა უფლებებისათვის მოძრაობის წევრობამ ამიმაღლა პოლიტიკური ცნობიერება და გამძლიერა უსამართლობის წინააღმდეგ და ყველა ადამიანის უფლებებისათვის ბრძოლისკენ სწრაფვა. ეს დღესაც პრიორიტეტულია ჩემს პოლიტიკურ მოღვაწეობაში.

გარდა ამისა, ფემინისტური მიდგომა დამეხმარა იმის გაცნობიერებაშიც, რომ ქალებს აუცილებლად გვესაჭიროება კვოტა პოლიტიკურ პარტიებსა და კორპორაციებისთვის შემუშავებულ ფინანსურ ინსტრუმენტებში (მაგალითად, მხარს არ ვუჭერთ სახელმწიფო დაფინანსების მოთხოვნებს კომპანიების მხრიდან, თუ მათ პოლიტიკაში არ აისახება გენდერული ბალანსი), რათა ქალები რეალურად ჩაერთონ საზოგადოებრივ ცხოვრებასა და განსაკუთრებით, გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში. ეს დაგვენმართა გავარდნიოთ ე.წ. “შუშის ჭერი”(1) მხოლოდ დაპირებებითა და კეთილი სიტყვებით ნამდვილად ვერ მივაღწევთ გენდერულ თანასწორობას.

(1) glass ceiling – “შუშის ჭერი” – ინგლისურ ენაში დამკვიდრებული გამოთქმა, აღნიშნავს ერთი შეხედვით უხილავ ბარიერებს, რომლებიც ხელს უშლის ქალს კარიერულ წინსვლაში.

ახალი ჩვეყანა

ნოემბრის კინოკლუბის შეხვედრაზე ფონდში ნაჩვენები იყო გერმანელი რეჟისორის, კირსტენ ნეკიგის დოკუმენტური ფილმი, “ახალი ქვეყანა”, რომელიც ორი ლესბოსელის ურთიერთობაზე მოგვითხრობს. ასტრიდი, რომელიც გერმანიიდან ჩამოდის რუსეთში, მზრუნველობამოკლებული ბავშვებისათვის საცირკო სტუდიის შექმნაზე ოცნებობს. ლარისა მცირე თეატრის დირექტორია. ასე იკვეთება ორი ადამიანის გზა სანკტ-პეტერბურგში. გაზიარებული სიყვარული მხოლოდ აძლიერებს “ახალი ქვეყნის” ასაშენებლად

საჭირო ენთუზიაზმს. თუმცა, “ახალი ქვეყნის” შესაქმნელად მხოლოდ ენთუზიაზმი როდია საკმარისი. ეს ფილმის გმირებმაც კარგად იციან. ოცნების რეალობად ქცევისაკენ გადადგმულ ყოველი ნაბიჯი კიდევ ერთი გამოცდაა, რომელიც მათი გრძნობების სიმყარეს ამოწმებს. თვითდამკვიდრებისა და რეალიზაციის სურვილი ეხმარება გმირებს, გადალახონ ეს დაბრკოლებები. ასტრიდი და ლარისაც ნელ-ნელა მიიწევენ მიზნისაკენ –

ცალ-ცალკე და ერთად.

კირსტენ ნეკიგი ჰაინრიხ ბიოლის ფონდის თბილისის ოფისთან თანამშრომლობს. იანვარში კი ფილმის ერთ-ერთი მთავარი გმირი, ასტრიდიც ჩამოვიდა რამდენიმე დღით. ჩვენ ვისარგებლეთ შემთხვევით და ინტერვიუ ვთხოვეთ ფილმის რეჟისორსა და მთავარ გმირს ჟურნალ “მესათვის”.

კითხვა: მიუხედავად კირსტენის სურვილისა, მაქსიმალურად ობიექტურად აესაზნა შენი და ლეას ურთიერთობა, ეს თქვენს გარდა, კირსტენის ისტორიაცაა. უფრო სწორად, ეს კირსტენის თვალთ დანახული ურთიერთობაა. როდესაც ეკრანზე იხილეთ სხვისი თვალთ დანახული თქვენი ცხოვრება, მოახდინა თუ არა ამან თქვენზე გავლენა. იყო თუ არა ეს ფილმი იმის იმპულსი, რომ გადაგეფასებინათ გარკვეული მოვლენები?

ასტრიდი: მე პროფესიონალი მსახიობი ვარ და მიჩვეული ვარ გადაღებასაც და ეკრანზე საკუთარი თავის ყურებასაც. ფილმი მომეწონა. ეს ჩვენი პოზიცია იყო. ჩვენ ბუნებრივები ვიყავით. არაფერს ვუმტკიცებდით სამყაროს, ვიყავით ისეთები, როგორებიც ვართ. კირსტენი ჩემი მეგობარია და იმის ცოდნაც, რომ კირსტენი ისეთ რამეს არ გადაიღებდა, რაც არ მოგვეწონებოდა, გვეხმარებოდა მე და ლეას, თავისუფლად გვეგრძნოთ თავი გადაღების დროს.

კირსტენი: ლეას სულ აწუხებდა კითხვა – რატომ შევარჩიე მაინცადამაინც ეს წყვილი. ის გაუბოლდა სენსაციურობასა და სკანდალურობას. არ უნდოდა, ვინმე მწერივით დაკვირვებოდა. ვცდილობდი, ობიექტური ვყოფილიყავი. ეს ძალიან ძნელია, მაგრამ მაინც... ისინი ბევრს მუშაობდნენ და ხშირად ივიწყებდნენ, რომ იქვე ვიყავი.

ასტრიდი: უპირველესად

იმაზე ვფიქრობდი, რომ ფილმი კარგი გამოსულიყო. ეს ერთგვარი ექსპერიმენტი იყო სამივესათვის, უფრო სწორად, ოთხივესათვის – ოპერატორი დამავიწყდა. როცა მე და ლეას კონფლიქტი მოგვივიდა, იმაზე ვწუხდი, კირსტენი ამაზე რას იფიქრებდა. ჩემთვის ეს მნიშვნელოვანი იყო. კირსტენი ხომ ჩემი მეგობარია და არა, უბრალოდ რეჟისორი. კონფლიქტი კი საშინლად ბანალური იყო. (იცინის).

კირსტენი: ჩვენც დავიბენით. შენ ოთახში შეიკეტე, ლეა უპასუხოდ ტოვებდა ჩვენს კითხვებს. აღარ ვიცოდით, როგორ მოვქცეულიყავით. ბოლოს ვიყიდე ბევრი არაფი, თევზი და ქალაქგარეთ წასვლა შემოგთავაზეთ.

ის დღე კარგად მასსოვს – შენ და ლეა ხმას არ სცემდით ერთმანეთს. თუმცა, კამერასთან საუბრობდით. ამბობდით იმას, რისი თქმაც ერთმანეთისათვის გსურდათ. გვერდიგვერდ მყოფები კამერის მეშვეობით ესაუბრებოდით ერთმანეთს. მაშინ ვიგრძენი, რომ უბრალო ვუაიერისტი კი არ ვიყავი, რომელიც კამერით აკვირდება სხვის ცხოვრებას, არამედ – მეგობარი. ვდუმდი, მაგრამ თავისებურად მეც ვმონაწილეობდი თქვენს დიალოგში.

კითხვა: მიზნის მისაღწევად აუცილებელი იყო ნაწილობრივი “ქამინგაუთი” მაინც...

ასტრიდი: ერთი მხრივ ებიზოდი მახსოვს, როცა რუსეთის საკონსულოდან ცნობის აღება დაგვჭირდა ქორწინებისათვის. უბრალო ცნობა მჭირდებოდა, რომ ლეა იმ დროს არ იმყოფებოდა ქორწინებაში. მათ კი მიპასუხეს, რომ აუცილებელი იყო იმის ცოდნაც, თუ ვისზე აპირებდა ლეა გათხოვებას. ცნობის ასაღებადაც თავად უნდა მისულიყო... ლეასთვის იქ მისვლაც კი ძალიან მძიმე იყო. მთელი საკონსულო შემოიღებინა ამბავმა, რომ ახლა ვიღაც რუსი ლესბოსელი მოვა, რომელიც გერმანელზე გათხოვებას აპირებს. იქ მისულს ყველა აკვირდებოდა და ხმადაბლა ჩურჩულებდნენ ერთმანეთში. მესმის, რა საშინელება იქნებოდა ლეასთვის ეს. ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს გარემოს. ქორწილამდე სახლში დავრეკე და მამაჩემს ვუთხარი,

ჩვენ არაფერს ვუმიტკიცებდით სამყაროს, ვიყავით ისევე, როგორებიც ვართ.

რომ ქორწილი მქონდა. მითხრა, აუცილებლად ჩამოვალ. აგუხსენი, რომ ეს მთლად “ჩვეულებრივი” ქორწილი არ იქნებოდა. გამიკვირდა, როცა მამაჩემმა მშვიდად მიიღო ეს ამბავი და მიპასუხა, რომ ეს სულაც არ იყო ის მიზეზი, რაც შეილის ქორწილში ჩამოსვლას გადააფიქრებინებდა. მახსოვს, პატარები რომ ვიყავით, მამაჩემი გასაბრაზებლად ჩემს ძმას “ცისფერს” ეძახდა-ხოლმე. თუმცა, ჩვენ მაინც სხვა სოციალურ გარემოში ვცხოვრობდით, რასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს. ალბათ, ამიტომაც შეხვდა მამაჩემი ამ ამბავს ასე მშვიდად.

კითხვა: დღეს, როდესაც სულ უფრო და უფრო მეტი ყველი უარს ამბობს სამოქალაქო ქორწინებაზე, როგორც ინსტიტუტზე, თქვენთვის ეს ძალიან

მნიშვნელოვანია. ეს მხოლოდ კონკრეტულ შემთხვევას უკავშირდებოდა თუ დღესაც ასე ფიქრობთ?

ასტრიდი: ქორწინება კი არა, ოჯახი მჭირდებოდა. ლეასთან ურთიერთობების ოფიციალურად რეგისტრირება, პირველ რიგში, ვიზებთან დაკავშირებული პრობლემების მოსახსნელად და თავისუფლად გადასადგილებლად გვინდოდა. მეორე მხრივ, ეს ჩემი პირველი სერიოზული სიყვარული იყო და ვფიქრობდი, რომ იმ ადამიანს შევხვდი, ვისთანაც ცხოვრების ბოლომდე მინდოდა ყოფნა.

კირსტენი: არცთუ უმნიშვნელო იყო ისიც, რომ ქორწინება რაღაც დიდი სიახლე იყო თქვენი ურთიერთობებისათვის და ეს აზარტს გამატებდათ, ტრადიციულ როლში გეხილათ თავი.

ასტრიდი: ბავშვის აღზრდა თუ გინდა, ოჯახზეც უნდა იფიქრო. გერმანიაში ამას, პრინციპში, ნორმალურად უყურებენ. ბერლინი ღია ქალაქია. იქ ადვილია, იცხოვრო ისე, როგორც გინდა. არ ვიცი, როგორი სიტუაციაა, ვთქვათ, ბავარიაში ან რომელიმე სხვა რეგიონში, სადაც საზოგადოება უფრო ტრადიციულია.

კითხვა: ფილმმა რამე დამატებითი სირთულეები ზომ არ შეგიქმნათ?

ასტრიდი: არა, მაგრამ შეიძლება, მომავალში შეგვიქმნას. ეს ექსპერიმენტი იყო, რომელშიც ყველა ემონაწილეობდით. ერთადერთი პირობა, რომლის

შესრულებაც კირსტენს ევალებოდა, ის იყო, რომ ფილმი რუსეთში არ ეჩვენებინათ. ამას, შეიძლება, მძიმე შედეგები მოჰყვეს – მაგალითად, შეიძლება, საცირკო სტუდია დახურონ. ჩვენ ზომ ბავშვებთან ვმუშაობთ, მათ კი შეუძლიათ, ეს ფილმი ჩვენ წინააღმდეგ გამოიყენონ.

ასტრიდმა და ლეამ გერმანიაში იქორწინეს. დღეს ერთად აღარ ცხოვრობენ, თუმცა ეს ხელს არ უშლით, ერთად აკეთონ საყვარელი საქმე და “ახალი ქვეყნის” შენება გააგრძელონ. ქვეყნისა, რომელიც თავისუფალი იქნება საზღვრების, ცენზურისა და ყალბი მორალისაგან.

ეკა აღდგომელაშვილი

თვითჩაჯახანბასიის შესახებობა

მასკულიური კულტურისათვის, რომელშიც ქალი და ყველაფერი მასთან დაკავშირებული მხოლოდ პრივატულ სფეროს განეკუთვნება და არასოდეს ხდება საჯარო სივრცეში, უპირველეს საფრთხეს მამაკაცთა ჰომოსექსუალობა წარმოადგენს, რადგან ეჭვქვეშ აყენებს იმ კანონთა ჭეშმარიტებას, რომლებიც მამაკაცის გაბატონებული მდგომარეობის განმტკიცებას, გამართლებასა და მეცნიერულად დასაბუთებას ემსახურება. მამაკაცებისაგან განსხვავებით, ქალების ჰომოეროტიზმი ისეთივე შეუმჩნეველი იყო გარეშე თვალისათვის, როგორც თავად ქალი.

ამგვარად, ლესბოსური სიყვარული, მამაკაცური შოვინიზმის წყალობით, უხილავი იყო საუკუნეების განმავლობაში. ყურადღების ცენტრში მხოლოდ ის ქალები ექცეოდნენ, ვინც “მამაკაცის სექსუალურ როლთან” ერთად, სერიოზულ პრეტენზიას აცხადებდა მამაკაცთა კუთვნილ სოციალურ პრივილეგიებზე.

ისტორიამ შემოგვინახა შემთხვევები, როცა ქალები თავს მამაკაცად ასაღებდნენ და ამ გზით ახერხებდნენ თვითდამკვიდრებას საჯარო სფეროში – ქმნიდნენ ფსევდონიმის გამოყენებით, ეუფლებოდნენ მამაკაცურ პროფესიებს, გაჟურად გადაცემულები იბრძოდნენ მამაკაცების გვერდით. თუკი ამგვარი “ინვერსია” მხოლოდ გენდერული ნორმების სრული ან ნაწილობრივ ჩანაცვლებით ამოიწურებოდა (გადაცმით თუ გადაცმის გარეშე) და მათი ტრანსფორმაცია ახსნადი, გამართლებადი იყო გარკვეული გარემოებებით, მამაკაცებს ალაფროთოვანებდათ კიდევაც ქალების ამგვარი სიმამაცე. ერთი მნიშვნელოვანი გამონაკლისით – ეს ქვეყნისათვის (თემისათვის, ოჯახისათვის) საჭირო დროს გამოვლენილი “ინვერსიულობა” ყოველთვის რჩებოდა გენდერული როლების ჩანაცვლების ჩარჩოებში და არამც და არამც არ ვრცელდებოდა სექსუალობაზე. დედის ნებადართული “გადედაკაცება”, არანაირად არ ეხებოდა და არ არღვევდა ქალის ასექსუალობის კულტს.

ქრისტიანულ კულტურაში, ისევე როგორც სხვა ანტი-სექსუალურ კულტურებში, სადაც სექსი და სექსუალობა მხოლოდ რეპროდუქციულ ფუნქციას უკავშირდება, ქალის სექსუალობა მკაცრად კონტროლდება. შუასაუკუნეებში არსებობდა ქალის ორი მკვეთრად პოლარიზებული როლი – წმინდანისა და მეძავის, რო-

მელთაგან ერთი ღვთისმშობელსა და უბიწო ჩასახვას უკავშირდება, მეორე კი ევას, როგორც პირველცოდვის სათავეს. ამის გამო, სექსუალობის ნებისმიერი გამოვლინება ქალის მხრიდან, თუნდაც კაცისაკენ მიმართული, ყოველთვის ხდებოდა მისი დემონიზაციის საბაბი. XIX საუკუნის მედიცინა მთლიანად ასახავდა იმ ეპოქის ანტისექსუალურ ხასიათს. იმდროინდელი მეცნიერება, როგორც ბიოლოგიური ისე კულტურული თვალსაზრისით, ნორმად მხოლოდ ისეთ სექსუალურ ქცევას თვლიდა, რომელიც რეპროდუქციას უკავშირდებოდა. ასევე, რელიგიური წარმოდგენების ზეგავლენით, ითვლებოდა, რომ “ნორმალური” ქალი ან ზიზღს უნდა განიცდიდეს სექსუალური აქტის მიმართ ან გულგრილი მაინც უნდა რჩებოდეს.(1)

მითი ქალის “ნორმატიული” ფრიგიდულობის შესახებ მხოლოდ მეოცე საუკუნეში დაიმსხვრა. თუმცა, საუკუნის დასაწყისში ლესბოსელობა, როგორც არანორმატიული სექსუალობა, მყარად უკავშირდება დანაშაულსა და პროსტიტუციას. ამ პირობებში, ქალების უმეტესობისათვის მიუღებელი იყო საკუთარი იდენტობისა და ცხოვრების სტილის ამგვარად “გაფორმება”.

კვლევა, თუ როგორ ხდება “უხილავი” ლესბოსური იდენტობის კონსტრუირება სხვადასხვა კულტურულ პრაქტიკებში ენის, ლიტერატურის, ხელოვნებისა თუ მეცნიერების მეშვეობით, ვრცელი საუბრის თემაა. ჟურნალის ფორმატი მხოლოდ ცალკეული საკითხების ზედაპირულად მიმოხილვის საშუალებას იძლევა, ამიტომაც დღეისათვის მხოლოდ ლიტერატურასა და ვიზუალურ ხელოვნებაში არსებული რამდენიმე კონკრეტული მაგალითით შემოვიფარგლებით, რომლებიც, ჩვენი აზრით, განსაკუთრებულ ყურადღებას იმსახურებს.

ლიტერატურა

საფოს პოეზიიდან მეოცე საუკუნემდე ლესბოსური ურთიერთობები მხოლოდ მამაკაცების მიერ აღიწერება. აღიწერება, როგორც მითი ან იძულება, პოეტურობითა და რომანტიულობით მოცული ერთგვარი ლესბოსური მატრიარქატი ან იძულებითი ურთიერთობა, რომელიც ჰომოგენურ სივრცეში იძულებით ყოფნას გულისხმობს (მამაკაცების ომში წასვლის შედეგად, ციხეში ყოფნის, გადასახლების, მონაზვნად იძულებით აღკვეცის გამო). იდეა ერთია – ქალების სიყვარული და მეგობრობა მითია, ქალების სექსუალური ლტოლვა

ერთმანეთისაკენ სექსუალური თამაშის ერთგვარი ფორმა და მისი მიზანი მამაკაცის დაინტრიგება, მისი ყუადღების მიქცევაა.(2) XIX საუკუნის ფრანგული ლიტერატურა უკვე აქტიურად ქმნის მორალურად დევრადირებული ქალისა და სექსუალური გამპირის სახეს (ლაკლოს “სახიფათო კავშირები”, დიდროს “მონაზონი”, ზოლას “ნანა”, ბოდლერის “ბოროტების ყვავილები”...). ლესბოსური ურთიერთობების ამგვარი დემონიზაციის ფონზე, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ხდება ლესბოსელი და ბისექსუალი ქალების გამოჩენა სამწერლო ასპარეზზე.

მარგარეტ რედკლიფ ჰოლის ნახევრად ავტობიოგრაფიული რომანი “მარტოობის ჭა” დაწვრილებით აღწერს ახალგაზრდა ქალის ისტორიას, რომელიც თანამედროვე სექსოლოგიის თვალთახედვით ტრანსსექსუალი უფროა, ვიდრე ლესბოსელი. ჰოლი ქმნის ფსიქოლოგიურად გამთლიანებული, კეთილშობილი გმირის სახეს და ამგვარად ცდილობს დაუმტკიცოს საზოგადოებას, რომ “ინვერსიულ” სექსუალობას საერთო არაფერი აქვს ამორალობასა და ფსიქოლოგიურ პათოლოგიებთან. ჰოლის რომანი, “ამორალობის” გამო, დიდი ხნის განმავლობაში აკრძალული იყო ინგლისში. სხვა მწერლები და პოეტები (ვულფი, სტაინი, იურსენარი, მაკ-კალერსი და სხვები) წერის პროცესში ხშირად მიმართავდნენ ერთგვარ კოდირების მეთოდს. თხრობას წარმართავდნენ მამაკაცის პირით ან საყვარელ ადამიანს წარმოადგენდნენ მამაკაცად (ზინაიდა გიპიუსის “ბალადა”); სხვისი პირით ყვებიან საკუთარ თავზე (გერტრუდ სტაინის “ელის ბ. ტოკლასის ავტობიოგრაფიაში” ავტორი საყვარელისა და ცხოვრების თანამგზავრის სახელით ჰყვება ისტორიას საკუთარ თავზე. ამ მეთოდის გამოყენებით სტაინი შლის საზღვრებს ავტორს, მოხრობელსა და სუბიექტს შორის); ქალების სასიყვარულო ურთიერთობის ახასიათებდნენ როგორც “წმინდა და ამაღლებულ გრძნობას, რომელსაც არაფერი აქვს საერთო სექსუალობასთან” (მაგ. კლარისა და სალის ურთიერთობა ვულფის “მისის დელოუეში”); მთავარი გმირი ანდროგინია (ვულფის “ორლანდოს” გმირი უკვდავია, მხოლოდ სხვადასხვა ეპოქაში სხვადასხვა სქესით გვევლინება); ლესბოსური სიყვარულის ნაცვლად აღწერენ მამაკაცთა ჰომოსექსუალურ გრძნობებს (მარგარეტ იურსენარის “ალექსისი”), რაც იმით შეიძლება აიხსნას, რომ

მამაკაცთა ერთსქესიანი სიყვარული საზოგადოებისათვის მეტ-ნაკლებად ცნობილი და სახელდებული იყო და სხვ. ხშირ შემთხვევაში ამ კოდების გამოყვრა ძალიან რთულია მწერლის ინტიმური ბიოგრაფიის ცოდნის გარეშე.(3) რა თქმა უნდა, იყო გამონაკლისებიც - რენე ვივიენი, ნატალი კლიფორნ ბერნი, სოფია-პარნოკი, რომელთათვისაც საფო მუზა და შთაგონების წყარო იყო. მათ ხელახლა განსაზღვრეს ლესბოსური სიყვარული, როგორც “სხვისადმი” ლტოლვა, როგორც მუდმივი ლტოლვა საფოსაკენ, ვინაც სახელი მიანიჭა ამ სწრაფვას.(4)

გასული საუკუნის 70-იან წლებში აქტუალური ხდება ავტობიოგრაფიული პროზა. რიტა მაე ბრაუნის ავტობიოგრაფიული რომანი “ბროწეულის ჯუნგლები” დღემდე ერთ-ერთ საუკეთესო ლესბოსურ რომანად ითვლება. ევფემიზმებსა და გრძნობებზე დამიფრულ საუბარს ლესბოსური ურთიერთობების ამსახველი ღია ტექსტები და ფილოსოფიური ესეები ენაცვლება (რადიკალური ფემინისტის, მონიკ ვიტცის რომანები “ვირგილიუს, არა” და “ლესბოსური სხეულები”, ესეების კრებული “სწორხაზოვანი აზროვნება და სხვა ესეები”(5); ადრიან რიჩის პოეზია და ესეების კრებული, რომელმაც დიდი გავლენა მოახდინა თანამედროვე ფემინიზმის თეორიაზე(6)). პოსტსტრუქტურალიზმმა და ქვიერ (queer) თეორიამ დიდი გავლენა მოახდინა ლესბოსურ ავტობიოგრაფიულ პროზაზეც. 90-იანი წლების დასაწყისის პროზაში აქცენტი სქესთამორისი ომიდან საკუთარი გენდერული იდენტობის კონსტრუირებაზე გადადის, რომელსაც საკუთარი სექსუალური იდენტობის პოზიტიური თვითაღქმა უდევს საფუძვლად (კლარა ჯეის “დაიკის ცხოვრება” და “ლესბოსური ეროტიკა”).

მარგარეტ რედკლიფ ჰოლი

ვიზუალური ხაზგადაჭრა

XIX საუკუნის ბოლოს, XX-ს დასაწყისში, მწერლობის კვალდაკვალ, ქალებს თვითრეპრეზენტაციის საშუალება ეძლევათ ვიზუალურ ხელოვნებაშიც. მხატვრობაში დაკანონებული მიმართება - მამაკაცი, როგორც შემოქმედი, სუბიექტი, მზერის ავტორი და ქალი, როგორც ჭკრეტის, ტკობის ობიექტი - იცვლება. თუმცა, თვისობრივი ცვლილებები, რაც თვითიდენტიფიკაციასა და თვითრეპრეზენტაციას უკავშირდება, გაცილებით გვიან ხდება - გასული საუკუნის 60-70-იან წლებში.

“უხილავობის” პრობლემის დაძლევა ამ პერიოდის ერთ-ერთი უმთავრესი საკითხია. ერთი მხრივ, ღია ლესბოსელთა და ლესბოსური ურთიერთობების ვიზუალუზაცია და მეორე მხრივ, ლესბოსელთა მოძრაობის დოკუმენტირება აქტუალური თემაა. კატრინ ოპიეს, ქლოა ეტკინსისა და ჯუდი ფრანჩესკონის

სინდი შერმანი. უსათარო

ფოტოარქივები, რომელიც ლესბოსური მოძრაობის ისტორიას წარმოადგენს, ამ თვალსაზრისით ფასდაუდებელი და უნიკალური დოკუმენტებია.

პოსტმოდერნიზმისა და ფემინისტური თეორიების გავლენა თვითრეპრეზენტაციის პროცესებზე ვიზუალურ ხელოვნებაში კარგად ჩანს ისეთი ცნობილი ხელოვნების შემოქმედებაში, როგორებიც არიან სინდი შერმანი, ბარბარა კრიუგერი, რებეკა ჰორნი და სხვ.

ცნობილი ფოტოგრაფი, სინდი შერმანი სხვადასხვა კულტურული მითებისა და გენდერული სტერეოტიპების რეპრეზენტაციისათვის საკუთარ სხეულს იყენებდა და ამით, ერთდროულად ხდებოდა სუბიექტიც და ობიექტიც საკუთარ ნამუშევრებთან მიმართებაში. მისი ცნობილი ფოტოსერია “კადრები ფილმებიდან” 60-70-იანი წლების დასავლური კინემატოგრაფიის მიერ შექმნილი ქალის სტერეოტიპების ერთგვარი სტილიზაციაა, სტოპკადრების ილუზია კინოფილმებიდან. შერმანის მიერ შექმნილი ხატებები იმდენად ოსტატურადაა შესრულებული, რომ მაყურებელი ხშირად იჯერებდა, რომ ესა თუ ის კადრი რეალური ფილმიდან იყო. შერმანის ნამუშევრების შეფასებისას ერთ-ერთი კრიტიკოსი წერდა: “რეპრეზენტაცია როგორც ასეთი, ფილმები, რომანები და ყველაფერი სხვა - იმ მექანიზმის ნაწილია, რომელთა მეშვეობითაც პერსონაჟები კონსტრუირდება როგორც ფილმებში, ისე ცხოვრებაში... ამ ლოგიკით, ქალი არაფერია მასკარადის, იმიჯის გარდა”. ამ “ცნობადი” სტერეოტიპული გამოსახულებების ნახვისას მაყურებელი ზდება, ერთი მხრივ, როგორ იკარგება ამ სტერეოტიპებს მიღმა მისი ჭეშმარიტი ინდივიდუალობა და მეორე მხრივ, როგორ, რა გზით ხდება იმ საზოგადოების ნაწილი, რომელიც ამ სტერეოტიპებს იზიარებს. სტერეოტიპების გავრცელების კიდევ ერთ მძლავრ საშუალებას, რეკლამას უკავშირდება ცნობილი ფემინისტის, ბარბარა კრუგერის, შემოქმედებაც.

აქტუალური ხდება ქალის სხეულისა და გამოცდილების ახლებურად წარმოჩენა. “ავტორი ქალი სხვაგვარად წარმოაჩენს ქალის სიმიშვლეს. ის კი არ აცდუნებს მაყურებელს, არამედ - იხსნება მის წინაშე. მისი მიზანია აჩვენოს არა ის, რაც ლამაზია, არამედ ის - რაც მთავარია” (7). ქალის სხეულის დეეროტიზაციისა და დეესთეტიზაციისაკენ იყო მიმართული ლიზა სტილის ვიდეოარტები. სტატიურად დამონტაჟებული ვიდეოკამერის წინ ლიზა საკუთარი სხეულის ისტორიას ჰყვება. თუკი მანამდე ქალის შიშველი სხეულის ჩვენება ეროტიკულ საწყისთან იყო დაკავშირებული, ლიზას ისტორია სხეულის სხვა მგრძნობელობაზეა ორიენტირებული - ეს ტკივილის ისტორიაა. ცალკეული შრომების ჩვენება და მათთან დაკავშირებული ისტორიების მოყოლა საშუალებას ართმევს მაყურებელს “დატკებს” ქალის სხეულით. ერთი

მხრივ, “სხეული, რომელიც საუბრობს” და მეორე მხრივ, კამერის სტატიურობის გამო პარალიზებული “შხერა” საშუალებას აძლევს ხელოვანს, უბრალო ჭვრეტის ობიექტიდან სუბიექტად იქცეს.⁽⁸⁾

სხეულებრივი გამოცდილების ვიზუალიზაციაზე საუბრისას, შეუძლებელია გვერდი ავუაროთ ნენ გოლდინის შემოქმედებას. გოლდინი 14 წლის ასაკში გაიქცა სახლიდან. რამდენიმეწლიანი ხეტიალის შემდეგ,

ნენ გოლდინი. ავტოპორტრეტი

ნენსი ბოსტონელი დრავ ქუინების⁽⁹⁾ კომუნას შეუერთდა. სამყარომ, რომელიც თავისუფალი იყო ყველანაირი გენდერული და სექსუალური სტერეოტიპებისაგან იმდენად მოაჯადოვა ნენსი, რომ კომუნა მის ნამდვილ ოჯახად იქცა. 40 წლის განმავლობაში გოლდინი მხოლოდ “ოჯახის წევრებს” იღებდა. ისინი ცხოვრობდნენ, უყვარდნენ, კვდებოდნენ პირდაპირ კამერის წინ. ასე შეიქმნა ფოტოსერია “ბალადა სექსუალურ დამოკიდებულებაზე”. თავად გოლდინმა ამ ფოტოების ჟანრი განსაზღვრა როგორც “ვიზუალური დღიურები”. “ჩვენ ვცვებით ისტორიებს, ჩვენი ცხოვრების ერთგვარ ვერსიებს – დასწავლილს, გამეორებადსა და უსაფრთხოს. მაგრამ ჭეშმარიტ მახსოვრობას, რომელსაც ეს ფოტოები მიღვიძებს, საერთო არაფერი აქვს შეფასებასთან და ინტერპრეტაციასთან – ის აცოცხლებს ფერს, სუნს, ხმებს... მე ჩემს ფიზიკურ არსებობასა და ცხოვრების გემოს ვგრძნობ”, - წერდა გოლდინი წიგნის წინასიტყვაობაში. ფოტოთხრობის ამგვარი ფორმა

ერთგვარი მისტიური გამოცდილების შეძენის, უჩვეულო სამყაროსთან ზიარების საშუალებას გაძლევს, სამყაროსი, სადაც არ არსებობს საზღვრები სქესებს, სხეულებს, ასაკობრივ ჯგუფებს შორის.

სამწუხაროდ, იძულებული ვარ, ვისაუბრო მხოლოდ დასავლური კულტურის წარმომადგენლებსა და იქ მიმდინარე პროცესებზე. ამორძალების თემა და ჰომოეროტიზმი ქართულ ლიტერატურასა და ვიზუალურ ხელოვნებაში, სექსუალური იდენტობისა და მისი რეპრეზენტაციების საკითხი (ამ ხმრივ ძალიან საინტერესოა XX საუკუნის დასაწყისის ქართული ხელოვნება) ჯერჯერობით შეუსწავლელია და სამომავლო კვლევა-ძიების საგანია.

ეკა აღდგომელაშვილი

(1) Мастерс У., Джонсон В., Колодни Р. Основы сексологии / М.: Мир, 1998.

(2) Виктория Суковатая. О Лесбия, печаль неутоленная! Лесбианизм как Утопия и Миф о женской дружбе, любви и сексе. Гендерные исследования, 2000, № 4.

(3) ლესბოსური კულტურის შესწავლის პროცესს კლაუდია კარდი დეტექტიურ გამოძიებას ადარებს, რაც ზავანთა “ხილულსა” და რეალურ არსს შორის სხვაობის პოვნას გულისხმობს. Card C. Lesbian Choices. NY, 1995.

(4) ლესბოსურ ურთიერთობებს “საფიზმსაც” უწოდებენ ზანდაზან.

(5) მონიკა ვიტეგის რადიკალური ფილოსოფიური პოზიცია ტექსტისადმი ნოვატორულ მიდგომაშიც ჩანს - ვიტეგის ტექსტებში მთლიანად ამოღებულია სქესთან/გენდერთან დაკავშირებული სიტყვები გრამატიკული სქესის ჩათვლით. ვიტეგის აზრით, გენდერულ განსხვავებებს არ გააჩნიათ ონტოლოგიური რეალობა და მხოლოდ ძალაუფლებრივ ურთიერთობებზეა დამყარებული: გაბატონებული ჯგუფი (მამაკაცები, თეთრკანიანები, მდიდრები) ამგვარად ახდენენ დაქვემდებარებული ჯგუფის (ქალები, შავკანიანები, ღარიბები) მარკირებას, რათა გაამართლონ თავიანთი გაბატონებული მდგომარეობა. “განსხვავებულობის” ფუნქცია - ინტერესთა კონფლიქტის (მათ შორის იდეოლოგიურის) შენიღებია.

(6) ადრიანა რინს ეკუთვნის ესე “იძულებითი პეტეროსექსუალობა და ლესბოსური არსებობა”, რომელშიც პეტეროსექსუალობას, ისევე როგორც დელობას, პოლიტიკურ ინსტიტუტებად განიხილა. მისი აზრით, ლესბოსელობა, სწორედ ის ძალაა, რომელიც იძლეობს პეტეროსექსუალობასა და მამაკაცთა ბატონობის შეიძლება დაუპირისპირდეს.

(7) Кон И.С. Лунный свет на заре. - М., 1998

(8) Усманова Альмира. Женщины и искусство: политика репрезентации // Введение в гендерные исследования. Ч. 1. “Алетейя”. Харьков. 2001.

(9) ტრანსვესტიტისაგან განსხვავებით, რომლისთვისაც საპირისპირო სქესის ტანსაცმლის ჩაცმა სექსუალურ დაკმაყოფილებასთანაა დაკავშირებული, დრავ-ქუინისა და დრავ-ქუინისათვის ვადაცმა საკუთარი სოციალურ-სქესობრივი როლის აღქმატური გამოხატვის საშუალებაა. მეტი გრატესკულობისათვის ხშირად ვადაცმისას აზვიადებენ საპირისპირო სქესისათვის “დამახასიათებელ” თვისებებს და უყვართ ცალკეული დეტალების ხაზგასმას.

სიმახთის თქმის დიო

საზან ზონტაგი

(1933-2004)

სუზან ზონტაგი უფრო მეტი იყო, ვიდრე უბრალოდ ფილოსოფოსი, მწერალი, ესეისტი ან კულტუროლოგი. ის არ ქმნიდა შედეგებს და მიუხედავად ამისა, დიდ გავლენას ახდენდა ამერიკული კულტურის ფორმირებაზე. 60-70 იანი წლების ავანგარდული კულტურის

არც ერთი მნიშვნელოვანი მოვლენა არ დარჩენილა მისი კრიტიკული პუბლიკაციების მიღმა. კულტურის ბევრი ნიმუში სწორედ მისი წყალობით იქცა კლასიკად. ფრანგული პრესა ზონტაგს “ავანგარდის მოციქულს” უწოდებდა. სწორედ მან გააცნო ამერიკელებს ელიას კანეტი, ეჟენ იონესკო, ჟან ჟენე, გოლარის, რენესა და რიფენშტალის კინო. ზონტაგის აზრით, კულტურა სწორედ უკიდურესობებით ცოცხლობს, იქნება ეს ბატაის “პორნოგრაფიულობა”, რიფენშტალის “ვა-

შიზმი” თუ კემპის “გარყვნილობა”. თავისი დადებითი თუ უარყოფითი რეცენზიებით ზონტაგი ხელს უწყობდა საზოგადოებრივი დისკუსიების პროვოცირებას კულტურული მოვლენების გარშემო. მისმა ესეებმა შეცვალა ინტელექტუალური მსჯელობების კლიმატი ამერიკაში.

არანაკლებ აქტიურად ეხმარებოდა ზონტაგი სოციალურ და პოლიტიკურ მოვლენებს. მისი აზრები ზმირად პროვოკაციული იყო და მკვეთრად უპირისპირდებოდა როგორც ოფიციალურ პოლიტიკას, ისე საზოგადოებრივ აზრს. ის აქტიური უფლებათადამცველი იყო, ხშირად აკრიტიკებდა ამერიკის საგარეო პოლიტიკას. იუგოსლავიის ომის დროს ზონტაგმა სამი წელი გაატარა სარაევოში. “ამერიკა განწირული ქვეყანაა, რომელიც სხვა ერების გენოციდს ემყარება”, წერდა ზონტაგი. 11 სექტემბრის ტერაქტის შემდეგ (ეს წერილი ჟურნალ “არილშიც” დაიბეჭდა) ზონტაგმა გააკრიტიკა ბუშის პოლიტიკა და ამ ტერაქტს “ქურდული თავდასხმა” კი არა, ამერიკის პოლიტიკის კანონზომიერი შედეგი უწოდა. თუ გაუითვალისწინებთ, რომ ეს წერილი ტერაქტის მომდევნო დღეებში გამოქვეყნდა, როდესაც მთელი ამერიკა ტერაქტის მსხვერპლთა და უძლეველი და ხელშეუხებელი ზესახელმწიფოს იმიჯის დაკარგვას გლოვობდა, ბევრმა ეს უზნეობად აღიქვა. თუმცა, ზონტაგი არასოდეს იზარებდა იმ მოსაზრებას, რომ სიმართლის თქმა უადვილო ან უდროო შეიძლება იყოს. ის ყოველთვის პირდაპირ და უშიშრად გამოთქვამდა საკუთარ აზრს მოვლენების შესახებ.

პირველი აღიარება ზონტაგს კემპის შესახებ გამოქვეყნებულმა ესემ მოუტანა(1). მიუხედავად იმისა, რომ

ესეში საერთოდ არაა მოცემული კემპის განსაზღვრება, ამ პუბლიკაციის შემდეგ, ტერმინმა “კემპი” მყარად დაიმკვიდრა ადგილი თანამედროვე ესთეტიკის ლექსიკონში(2).

"გაუცხოება - რჩეულთა პრეროგატივა; XIX საუკუნეში არისტოკრატიას დენდი ჩაენაცვლა კულტურის საკითხებში, ასევე კემპიც - ეს თანამედროვე დენდიზმია. კემპი - ესაა პასუხი კითხვაზე, თუ როგორ ვიყოთ დენდი მასობრივი კულტურის საუკუნეში" (1)

ზონტაგმა კემპი ჰომოსექსუალურ სუბკულტურას და ესთეტიკას დაუკავშირა. ამ ესეს მეშვეობით ზონტაგმა გვიჩვენა კულტურა იატაკქვეშეთიდან გამოიყვანა და პირველად განსაზღვრა გეების ადგილი და მნიშვნელობა კულტურულ სივრცეში. ესეს გამოქვეყნებისთანავე კემპი აღიარებული კულტურული ფენომენი ხდება და შეიძლება ითქვას, ჩნდება კემპური ესთეტიკისა და მგრძნობელობის კულტი. ამასთან ერთად, შეწყდა მსჯელობა ჰომოსექსუალთა განსაკუთრებულ ესთეტიკაზე. მათი წვლილი აღიარეს კულტურულსა

ART

და ინტელექტუალურ სფეროში, რაც 60-იანი წლებისთვის სერიოზული გარღვევა იყო.

ზონტაგის კრიტიკულმა ესეებმა ფოტოგრაფიის შესახებ, რომელიც პერიოდიკაში ქვეყნდებოდა, იმდენად ცხოველი ინტერესი გამოიწვია, რომ მოგვიანებით ცალკე წიგნად გამოიცა. “ფოტოგრაფია წარმოადგენს დროისა და სივრცის ნაწილს, მონაკვეთს. მისი წყა-

"მე ვაკეთებ ამას, მე ვუძღვებ ამას, მე მინდა ეს... იმიტომ, რომ ქალი ვარ. მე ვაკეთებ რაღაცას, მე ვუძღვებ რაღაცას, მე მინდა რაღაც... მიუხედავად იმისა, რომ ქალი ვარ. რადგანაც ქალების არასრულფასოვნება "დამტკიცებული ფაქტია" და ქალები კულტურულ უმცირესობად მოიაზრებიან, კვლავაც გრძელდება მსჯელობა იმის თაობაზე, თუ ვინ არის ქალი, ვინ შეიძლება იყოს, რა სურს რომ იყოს. ფროიდს ერთი ცნობილი ფრაზა მიეწერება: "ღმერთო, რა უნდათ ქალებს?" წარმოიდგინეთ სამყარო, რომელშიც კითხვა: "ღმერთო, რა უნდათ მამაკაცებს?" ნორმალურად აღიქმებოდა... თუმცა, განა შესაძლებელია ასეთი სამყაროს წარმოდგენა?" (3)

ლობით მოვლენათა საზღვრები არაზუსტი გახდა. ამერიკიდან ნებისმიერი ფოტოგამოსახულება შეგვიძლია ნებისმიერი თანმიმდევრობით წარმოვადგინოთ. წვევტა მოვლენებს შორის, ისევე როგორც მათი მეზობლობა, შეიძლება წინასწარ განსაზღვროს ფოტოგრაფმა... ფოტოგრაფია ამტკიცებს ნომინალისტურ მსოფლმხედველობას, ნომინალისტურ წარმოდგენას სოციალური რეალობის შესახებ, როგორც მოვლენაზე, რომელიც მც-

რე ფრაგმენტების უსასრულო მწკრივისაგან შედგება, მათი დამაფიქსირებელი კადრების უსასრულო რაოდენობის მსგავსად". ფოტოგრაფიამ ინფორმაციის ცნება შეცვალა, ზონტაგმა კი - წარმოდგენა ფოტოგრაფიაზე.

სუზან ზონტაგი 2004 წელს გარდაიცვალა ლეიკემიით. მან შეძლო და ხანგრძლივი ავადმყოფობის მძიმე გამოცდილება შესანიშნავ ესეად აქცია. ესეში “დაავადება, როგორც მეტაფორა” ზონტაგი აღწერს, თუ როგორ აქცევს გადამღებ და საშიშ დაავადებებს კულტურა მეტაფორად, “დაავადებული და მისი ავადმყოფობა ტაბუირებული ხდება საზოგადოებისათვის, რომელსაც ამაზე ფიქრიც კი წარმოუდგენელ პანიკაში აგდებს. უფრო მეტიც, აკრძალული ხდება თავად შიმის გამოძევა...” მისი მეგობრის, ენი ლეიბოვიცის ბოლო ფოტოალბომში “ფოტოგრაფიის ცხოვრება”, შესულია კიბოთი დაავადებული მწერლის სიცოცხლის უკანასკნელი წუთების ამსახველი ფოტოები. ზონტაგმა კიდევ ერთხელ დაარღვია ტაბუ, ამჯერად ენის მეშვეობით და ენისთან ერთად.

(1) Sontag, Susan (1964). Notes on Camp in Against Interpretation and Other Essays. NY: 1968

(2) ტერმინი აღწერს სპეციფიურ ესთეტიურ გემოვნებას, რომელიც საფუძვლად უდევს სპეციალურად კულტივირებულ მგრძნობელობას, განსაკუთრებულ ესთეტიკურ გრძნობას, რომელიც ორიენტირებულია გროტესკულობაზე მიყვანილ უჩვეულო აღქმაზე. ხანდახან ვულგარულია, უხამსი, პორნოგრაფიული, უხეში, მაგრამ ხშირად - უკიდურესად დახვეწილი თავის ესთეტიკაში (უაილიდისეული), როგორც ცხოვრებაში, ისე ხელოვნებაში. "დენდიზმის გამოვლინება მასობრივი კულტურის საუკუნეში", როგორც მას ზონტაგი უწოდებს (Лексикон нонклассики: Художественно-эстетическая культура XX века. Российская политическая энциклопедия. М.:2003). თავად ზონტაგი ვაუტის რაიმე კონკრეტულ განსაზღვრებას. ესე შედგება დანომრილი შენიშვნებისაგან, რომლებშიც ზონტაგი უბრალოდ, ახასიათებს კემპს და საშუალებას გვაძლევს შევივარდოთ ის, რადგან "კემპი ისეთივე ცვალებადია, როგორც კულტურა" (Sontag C. Заметки о кэмпе // Зонтат С. Мысль как страсть. Избранные эссе 1960-70-х годов. М., 1997).

(3) Susan Sontag. A photograph Is not Opinion. Or Is It? "Women" (Random House, 1999)

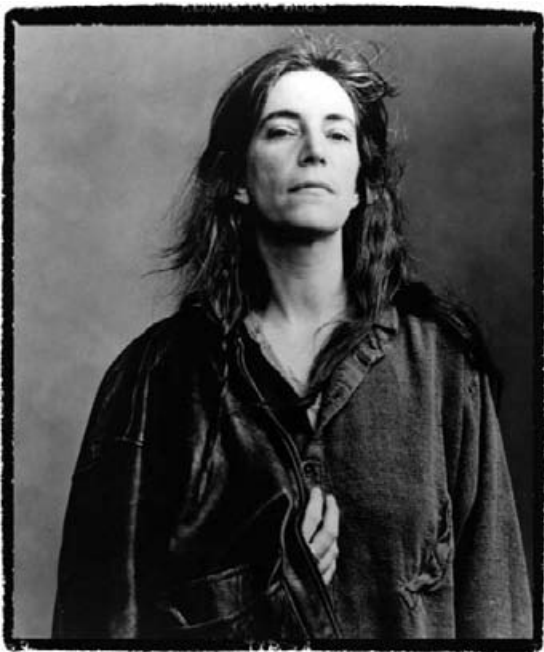
ზღვახი ენიტახე და ახადიბახე ანდახას შოხის

ანი ლეიბოვიცი

ენი ლეიბოვიცი თანამედროვეობის ერთ-ერთი გამოჩენილი და წარმატებული ფოტოგრაფია. კარიერა მან ჟურნალ “Rolling Stones”-ის ფოტოგრაფობით დაიწყო. 1983 წელს ენი ამერიკის ყველაზე “ვარსკვლავურ” ჟურნალში “Vanity Fair”-ში გადავიდა სამუშაოდ. 90-იანი წლების დასაწყისში კი საკუთარ სტუდია გახსნა. გამოცემული აქვს რამდენიმე წიგნი (“Photographs: Annie Leibovitz 1970-1990”, “American Olympians”, “Dancers (Photographers at Work)”, “Women”, “American Music”, “A Photographer's Life, 1990-2005”)

ლეიბოვიცის საყოველთაო აღიარება ამერიკული პოპკულტურის ვარსკვლავებისა და ცნობილ პოლიტიკოსთა პორტრეტებმა მოუტანა. სწორედ ეს წარმოადგენს დღემდე კრიტიკოსთა დავის საბაზსაც. მათი ერთი ნაწილი ლეიბოვიცს “ვარსკვლავებზე ფოკუსირებული, კომერციული პროდუქციის” გამო აკრიტიკებს, მეორე ნაწილი კი ავტო-

პატი სმითი

რის შემოქმედებითობაზე აკეთებს აქცენტს და ამით ხაზს უსვამს მისი ნამუშევრების, როგორც პოპკულტურის ფოტოისტორიის შექმნის მნიშვნელოვნებას. “ენი გვიჩვენებს ვარსკვლავებს ისე, როგორც ეს მათ სურთ და როგორც პუბლიკა იცნობს, მაგრამ უჩვეულო სიტუაციებში და მოულოდნელი რაკურსით. მისი ნამუშევრები უჩვეულო სითამამით გამოირჩევა. ენი ინტელექტუალია, რომელიც მასობრივ კულტურაში მუშაობს”.

თუმცა მას, ვისაც ლეიბოვიცის ბოლო ნამუშევრები უნახავს, დარწმუნდება, რომ ენის თანაბრად აინტერესებს პოპკულტურის ვარსკვლავებიც, ყოვლისშემძლე პოლიტიკოსებიც, იუგოსლავიის ომიცა და შიდსის მსხვერპლნიც.

“ქალები”, რომელზეც სუზან ზონტაგთან ერთად სამი წლის განმავლობაში მუშაობდა, ენის ერთ-ერთ ყველაზე წარმატებულ პროექტად ითვლება. ალბომი პირველად 1999 წელს გამოიცა და დღემდე ბესტსელერად ითვლება. ალბომში 170 პორტრეტია წარმოდგენილი. წიგნი ენის დედის სურათით იწყება და ზონტაგის ფოტოთი მთავრდება. ფოტოებს თან პერსონაჟების მცირე ბიოგრაფიებიც ერთვის. “ალბომში შესულია როგორც გამოჩენილი, ასევე მხოლოდ ვიწრო წრისათვის ცნობილი ქალების პორტრეტები. გამოჩენილი ადამიანები ამ გალერეაში უფრო ნაკლებ მნიშვნელოვანნი ხდებიან, ვიდრე რეალურ ცხოვრებაში. ეს ასეც უნდა მომხდარიყო - ჩვენი იდეა ზომ სხვადასხვა ადამიანების ჩვენება იყო”, - წერდა ენი.

“ქალების” იდეა ზონტაგს ეკუთვნოდა. მას მოდელეების თავისი სია ჰქონდა, ენს კი - თავისი. “პროექტზე სამი წლის განმავლობაში ვმუშაობდით. ვიღებდი ფო-

ტოებს, ცვლილობები წარმოედგინა, რა ადგილს დაიკა-
ვებდნენ ისინი ჩემს მომავალ წიგნში, ვფიქრობდი, ვაკ-
ვირდებოდი, ვაანალიზებდი... მეჩვენებოდა, რომ რაღაც

1. ლუიზ ბურგუაზი - მოქანდაკე
2. რეიმონდა დევისი - ჯარისკაცი
3. მარტინა ნავრატილოვა - ტენისისტი
4. ვენუს და სერენა უილიამსები - ტენისისტი
5. კრისტინ ამანური (ცენტრში), მარია ფლიტი (მარ-
ჯვნივ), ჯეინ ევანსი (მარცხნივ) - CNN-ის ჟურნალისტები
6. ელის უოტერსი - რესტორნის მებატონე

გამომჩნა, რაღაცას ისე არ ვაკეთებდი, როგორც საჭი-
რო იყო. ბოლოსდაბოლოს მივხვდი, რომ სხვადასხვა
სპეციალობის ქალები მჭირდებოდა. ვიპოვე ქალი მე-
შახტეები, კალიფორნიაში ფერმერ ქალებს ვესტუმრე...
ვფიქრობდი მუსულმან ქალებზე, რომელთა სხეულე-
ბიც, პოპვარსკვლავთაგან განსხვავებით, ყოველთვის და-
ფარულია უცხო მზერისაგან... ამ ქალების წინაშე
დიდ პასუხისმგებლობას ვგრძნობდი, რომელიც მხოლოდ

და. უფლება არ მქონდა, იმედი გამეცრუებინა მათთვის.
თავად ქალი ვარ და მშვენივრად ვიცი, რას ნიშნავს
საკუთარი ღირსების გრძნობა.”

ზონტაგს დიდი ადგილი ეკავა ლიბოვიცის
ცხოვრებაში. ალბომში “A Photographer's Life,
1990–2005”, რომელიც მისი ცხოვრების ბოლო პერი-
ოდს ასახავს, ზონტაგის უამრავი ფოტოა. მათ შორის,
ავადმყოფობის დროს გადაღებულიც და გარდაცვლი-
ლისაც. “ბოლო ფოტოებს თითქმის ტრანსში მყოფი
ვიღებდი. ღიძნანს ვფიქრობდი, შემეტანა თუ არა ეს
ფოტოები ალბომში... წიგნში ძალიან ბევრი მიმე-
მენტია ჩემი ცხოვრებიდან. სხვაგვარად არ შემეძლო.
მაგრამ არც ეს წიგნი შეიქმნებოდა, ზონტაგს რომ არ
შევხვედროდი ოცი წლის წინ... ის მაშინ შემოვიდა
ჩემს ცხოვრებაში, როცა ვეძებდი ადამიანს, რომელიც
დამეხმარებოდა იმის გაგებაში, თუ როგორ უნდა გა-
მეგრძელებინა ცხოვრება და მუშაობა. ყოველთვის
მსიამოვნებდა მისი ყურადღება, მაშინაც კი, როცა ის
კრიტიკული იყო ჩემი ნამუშევრების მიმართ... რაც
დრო გადის, მით უფრო მძაფრად ვგრძნობ, როგორ
მაკლია სიუზანი. ის ირჩევდა გზას, რომლის მიყოლაც
ნამდვილად ღირდა. როცა რამეზე ვკამათობდით, ეს
ჰარვარდის ინტელექტუალთა გუნდთან დებატებს
უფრო წაგავდა. საბოლოო ჯამში, ის ყოველთვის
მართალი იყო. მას ყოველთვის ჰქონდა მკაფიო
პოზიცია იმის მიმართ, რაც გარშემო ხდებოდა”, -
ამბობს ენი.

“ფოტოგრაფის ცხოვრებაში” ავტობიოგრაფიკების,
ოჯახის წევრებისა და მეგობრების გარდა, პოპვარ-
სკვლავთა ფოტოებიცაა შესული. ალბომში შესუ-
ლი “ვარსკვლავური” ფოტოები სტილისტურადაც და
ტექნიკურადაც იმდენად განსხვავებულია ენის, მისი
მეგობრებისა და ოჯახის წევრთა თეატრალიზისა და
დრამატულობისაგან თავისუფალი, ყოფითი ფოტოების-
გან, რომ უნებურად ხელოვნურობისა და სიყალბის
შეგრძნება გიჩნდება. თავად ავტორი თვლის, რომ
გვერდიგვერდ მოთავსებული კონტრასტები უფრო სა-
ინტერესოს ხდის წიგნს. “ვფიქრობ, სიუზანს მოეწონე-
ბოდა ჩემი არჩევანი”, - ამბობს ენი, “ის ხომ ყოველ-
თვის ცდილობდა წაეშალა ზღვარი ელიტარულ და
არაელიტარულ კულტურას შორის”.

მომზადებულია ინტერნეტის მასალების მიხედვით

დესბოსუი პოეზია

აიი ლოუელი

(1874-1925)

ლოუელის პოეტური კარიერა 1902 წელს დაიწყო, როდესაც მან სცენაზე პირველად იხილა ელეონორა დუზე და მისი მშვენიერებით მოხიბლულმა, თავისი პირველი ლექსების ციკლი მიუძღვნა. ემი და ელეონორა სიცოცხლის ბოლომდე მეგობრებად დარჩნენ.

ემის მეორე და უდიდესი სიყვარული, მსახიობი ადა რასელი იყო. 1909 წლიდან მოყოლებული, ემის გარდაცვალებამდე წყვილი ერთად ცხოვრობდა. ლოუელის ლექსების დიდი ნაწილი სწორედ ადას ეძღვნება. თავდაპირველად ეს ლექსები ბუნდოვან მინიშნებებს შეიცავდა, თუმცა, მოგვიანებით ემი სულ უფრო ნაკლებად ცდილობდა, დაემაღლა, რომ მისი მუზა ქალი იყო, ლექსებიც, შესაბამისად, სულ უფრო თამამი და ღიად

ეროტიკული იყო.

კრიტიკოსებმა ასეთი სითამამე ემი ლოუელს არ აპატიეს. მას ხშირად ესხმოდნენ თავს, თუმცა, თუ უფრო მეტად ის აღიზიანებდათ, რომ ემი ხშირად მამაკაცის ტანსაცმელს ატარებდა, საჯარო ადგილებში სიგარებს ეწეოდა და არც ლეს-ბოსელობას მალავდა. მისი პოეზია კი ჩრდილში დარჩა. პოეტის გარდაცვალებიდან ერთი წლის შემდეგ, 1926 წელს, ემი ლოუელის ლექსების კრებულს "What's O'Clock" პულიცერის პრემია მიენიჭა. დღეისათვის ლოუელი ამერიკული პოეზიის კლასიკოსად ითვლება.

ბაჰსი

მივდივარ შენგან...

სიცოცხლის ხმები კვდება ნელ-ნელა,

თითქოს სადღაც, ძალიან შორს,

დოღს უსუსურად უკრავდეს ვიღაც.

ცაზე მოჭედილ ვარსკვლავებს ვუხმობ

მე შენს სახელს და

ქარის ფარფლებს ვვედრებ ამაოდ.

ქუჩები უკან მიფრინავენ,

სულ უფრო სწრაფად

მაშორებენ შენგან, ძვირფასო,

და მოელვარე ლამპიონები თვალებს მკაწრავენ,

ველარ გხედავ, შენი სახე წყევდიადში ქრება.

არ მიგატოვებ!

ბნელ ღამეს - მსუსხავს,

ბასრპირიანს თავს არაფრით მოვაკვლევენებ!

მოხვედი ასე - წითელი ღვინო, თაფლგარეული
და სიტკბოებამ ტუჩები დამწვა.

ასე ნანატრს, სურნელს აფრქვევ -
პურისას, დილით რომ გამოაცხვეს.

პირს არ გაკარებ, თითქმის არა -

მაგრამ რად მიწადა, შენს გემოს ისეც კარგად ვიცნობ,
და ეს ცნობა მყოფნის საკვებად.

შენ მოგმართავ,

აყვავებული ვაშლის ხის ქვეშ რომ წამასწარი

ახლად განბანილს,

ნეტავ მოგეხრჩვე, სანამ შენს ხმას გამაგონებდი,

ამომავსე შენი სიტყვების ველური თაფლით

და უმოწყალოდ გამიმეტე ტყის ფუტკრებისთვის.

მასალა მოამზადა

ნინო ჭელიძემ

ART

FORWARD

Lesbian / bisexual Women

The issue of the Magazine is dedicated to lesbian and bisexual women. Unlike male same sex love, female homosexuality, until recently, was never the subject to public discussions, as the main problem of lesbians has always been invisibility. Studying lesbian issues as the problem of invisible individual and group identity, has relatively shorter history even in the Western countries; and there are only few starting attempts of such researches in Georgia. Therefore, the 4th issue of the magazine ME is trying to fill the gap, to speak about lesbian and bisexual women's self/representation in politics, visual arts and literature.

NEWS

Georgia and the World at glance

This section provides updates on major happenings in the country and abroad. The top issues are the successful launch of Inclusive Foundation web-site which has already gained wide public attraction (over 2 000 unique visitors by the end of March 2006); brief review of local media; news on the important steps taken by the Public Defender Office of Georgia (7 pages on LGBT issues included in Ombudsman's biannual report, roundtables/workshop on LGBT problems etc.); launch of a qualitative study of LGBT community sexual behaviour initiated by the partner organisation Tanadgoma aiming at providing prevention intervention planning; participation of IF in Council of Europe 'All different all equal' campaign etc. The World News section covers such important issues as UN activities in the field of LGBT rights (announcement of Yogyakarta principles among them); brief review of the current situation in Poland and the results of Euro-barometer of discrimination (including its Georgian analogue). Visit our web-site for the full texts.

RIGHTS:

Yogyakarta Principles

A short summary of Yogyakarta Principles is presented in the Rights section of the magazine. This unique document concerns sexual orientation, gender identity and international regulations. It includes guidelines/recommendations to all UN member countries in the field of LGBT Right protection.

HEALTH:

Center Tanadgoma provides useful information on different STIs that pose the risk even during the solely female love, including symptoms and detailed prevention measures to be taken.

INTERVIEW:

Ulrike Lunacek, MP, Austria

Interview with Ms Lunacek, an out lesbian member of Austrian Parliament concerns her extensive experience in the fight for LGBT rights. This is a success story of a strong person who managed to break the 'glass ceiling' overcoming many obstacles.

Kirsten Neckig, German film director

Interview with the German film director Kirsten Neckig and Astrid (the heroine of the documentary about the love affair of a lesbian couple). The film, 'New Land' was screened at IF movie club in November 2006. Kirsten and Astrid give a touching behind-scenes history of the film.

STUDY

A cultural study 'Invisible Identity - possibility of self/representation' by Eka Aghdgomelashvili takes a close up look at the practices of lesbian/bisexual women who struggled to make their voices heard throughout the world; the study covers western cultures and such names as Sappho, Gertrude Stein, Virginia Woolf, Monique Wittig, Cindy Sherman, Barbara Kruger, Nan Goldin, etc.

ARTS & CULTURE

Double profile: Susan Sontag/ Annie Leibovitz

The life stories of the two brilliant women, a philosopher and a photographer. The women who shook the world with their daring thoughts, the women who never made compromises either in their arts or in private lives and who changed our perception of elite and non-elite cultures forever.

Poetry: Amy Lowell

Original translations of Amy Lowell's erotic poetry, dedicated to the women of her life, prominent actresses - Eleonora Duse and Ada Dwyer Russel.

Cover photos: Gregory Regini

On-line version of the magazine is available at our website

“...შემოვიცლი
ამ ტანისამოსს,
ისე, როგორც
თუთრ ნუშისგულებს
ვაცლი სიმწვანეს...”

ემი ლოუელი